

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 3 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 2:40 „

Pentru România și
străinătate :

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

A. C. Cuza

În analele vieții publice a societăților omenesti, rareori se poate întâmpla ca un eveniment atât de redus ca proporții și atât de neînsemnat în aparență să prezinte o mai mare semnificație socială și națională, ca procesul intentat de d. A. C. Cuza, avocatului Al. Socor, care de câteva zile se dezbate înaintea curții cu jurați din Iași.

Procesul care se pertractează în acest moment la Iași este în același timp un episod și o rezumare a marelui proces, care de multă vreme s'a deschis în România între neamul românesc, care-și revendică dreptul său la viață pe pământul său și o pătură străină, care prin fatalitatea situației sale de popor fără de teritoriu propriu e nevoită să trăiască de pe spinarea altora.

Este un proces pe care ungurii noștri n'au voit la început, n'au putut mai pe urmă să-l deschidă și din care cauză asistă la fenomenul cu totul dureros de a vedea cultura lor națională maghiară redusă la minciuna unei culturi de limbă maghiară, dar de suflet semit.

Nu știm cum se va sfârși epizodul dela Iași. Dar de rezultatul celui alt proces, a procesului celui mare avem toată nădejdea că va ieși în favoarea neamului nostru care are cu sine dreptul la viață pe pământul său și care mai ales manifestă hotărât voința de a revendica acest drept al său. Și că această convingere a noastră este îndrituită dovada o găsim chiar în ceea ce formează obiectul dezbate-

rilor dela Iași: acuza calomnioasă de plagiat adusă privitor la lucrarea „Despre Poporație”. Această încercare de discreditare a unei lucrări de asemenea importantă în ce privește arzătoarea chestiune economică și națională internă a României, abia după 12 ani dela apariția ei, înseamnă că spiritul care a prezidat la alcătuirea ei a ajuns departe și ca una din părțile interesate în această chestie se vede primejduită și exasperată. Numai astfel se explică această încercare atât de tardivă.

Iar dacă astăzi putem să afirmăm această optimistă convingere, aceasta o datorim în primul rând și în cea mai înaltă măsură lui A. C. Cuza apostolul dela Iași.

*

Dintre bărbații de cultură cari au avut un rol în formarea sufletească a actualei generații, în deosebire de d. N. Iorga prietenul și tovarășul său de luptă pe același teren, cu greu se poate găsi un al doilea care să fi avut o parte atâta de mare în ce privește orientarea ei politică, economică și națională. Apărut pe orizontul cultural al țării în momente când viața publică a României era stăpânită de o ideologie cu totul străină de realitățile din țară și când sufletul tineretului era cu înverșunare disputat de năvala teoriilor celui mai primejdios socialism cosmopolit A. C. Cuza „cu o stăruință, cu o consecvență, cu o claritate ce nu-și au

de egal de cât, marea lui profunzime de vederi, a pornit lupta cea mai neîmpăcată pentru a impune atențiunii generale marea și îndurerata realitate românească a primejduirii ființei naționale a neamului nostru pe pământul țării, a peirii sale cu zile în țara în care are dreptul și datoria să trăiască.

Această realitate românească constituie punctul principal, obiectul de competență al cercetărilor sale, din care face parte și lucrarea „Despre Poporație” a cărei valoare originală, pe nedrept contestată, a provocat procesul dela Iași.

Această operă monumentală a fost provocată, după cum spune d. A. C. Cuza, de fenomenul dureros al descreșterii sistematice a populației românești într-o parte din orașele Moldovei în care în același timp populația ovreiască sporește...

Spre a lămuri această problemă a cărei soluție cei chemați să se îngrijească de acest fenomen, renunțaseră a o mai căuta, d. Cuza a voit să-și dea seamă de problema însăși a creșterii și a descreșterii populației, de legile care o guvernează și pentru aceasta nu a ezitat a începe uriașa muncă de erudiție de a se pune în curent, cu tot ce s'a scris mai însemnat până la d-sa...

În această lucrare de investigație d-sa a observat că toată literatura economică de până acuma nu face decât sau să susțină opera lui Malthus sau să o combată.

Neputând găsi o orientare sigură cu privire la problema ce-l preocupa în această însiruire pro și contra lui Malthus, d. A. C. Cuza a fost condus să se întrebe:

SHAKESPEARE

Othello

Trad. de D. Nanu

ACTUL IV.

Scena X.

(Un mic salon lângă camera Desdemonei),

Între Othello, Lodovico, Desdemona, și Emilia.

Lodovico (luându-și rămas bun dela oaspeți).

Nu te osteni de geaba generale pentru mine,
Și nu merge mai departe...

Othello.

Aerul îmi face bine.

Lodovico (Desdemona).

M'ați primit împărătește! Mii de mulțumiri...

Desdemona.

Ori când

Vreai să vii Signore, — vino, te-așteptăm... Nu sta la gând.

Othello (cătră Lodovico).

Vii să facem preumblarea?

(Pe când iese Lodovico, se apropie de Desdemona și-i zice încet, calm)

Desdemona!

Desdemona.

Ce iubite?

Othello.

Du-te, culcă-te; așteaptă, — peste câte-va clipe
Viu; dă drumul și femeii, să fii singură.

Desdemona.

Voi fi.
(Othello ese.)

Emilia.

Cum mai merge? După față par'că s'ar înveseli.

Desdemona.

Mi-a răspuns că se re'ntoarce în curând. Să fii culcată
Și pe urmă să-ți dau drumul.

Emilia.

Să-mi dai drumul?

Desdemona. (cu'n suspin.)

Da, îndată...

E porunca, dă-mi vesminte de culcare, și te du...
Nu e vremea potrivită să-i displac, — și tocma — acū!

Emilia.

Ar fi fost mai bine poate, de nu-l cunoșteai; — așa e?

Desdemona.

Te înșeli, o! dimpotrivă... furtunoasa lui văpae
Patima-i capricioasă, focul crunt din ochiul lui,
Tot mi-e drag la el. — cât nu pot nici eu singură să spui.
— Fii te rog așa de bună și deschee-mă.

Emilia.

Da! — Patul.

Ți l'am așternut întocmai după cum mi-ai dat și sfatul

oare de ce această contradicție? Care să fie cauza acestei nedumeriri?

Din aceasta întrebare d-sa și-a făcut o problemă științifică pe care a rezolvit-o în chip strălucit ajungând la o nouă formulă în care fondul adevărat al doctrinei lui Malthus este mai bine cuprins.

Anume: „Poporația are tendința constantă de a trece de limita de pe urmă a dezvoltării ei posibile, limită determinată, în tot momentul, de cantitatea mijloacelor de existență, pe care și-le poate procura, și cu care este obișnuită să trăiască“.

Nu vom intra aici în dezvoltările acestei formule pe care d. Cuza a lămurit-o în chip magistral ajungând la o serie de soluții practice de ordin social, politic, economic național, care trebuiesc în chip riguros observate de o poporație spre a nu fi amenințată cu stângerea ei.

*

Tocmai aceste încheieri practice sunt însă cu totul în opoziție cu anumite interese străine, cari în cazul când aceste încheieri practice ar deveni o realitate ar fi amenințate cu dispariția.

Dacă această lucrare de teorie odată produsă ar fi rămas ca o simplă manifestare de speculație teoretică între scoarțele cărții, de sigur că, în România, după premiarea ei și după primul moment de impresie nimeni nu s'ar mai fi ocupat de ea.

Din fericire d. A. C. Cuza, nu este omul care să lase o convingere să dormiteze în pace.

După formularea teoretică a soluțiunii problemului ce-l frământase, d. Cuza nu s'a descurajat de puținul răsădit în țară de cartea sa. Polemist strălucit, popularizator neîntrecut al celor mai aride probleme de știință, orator de o vervă și de o logică fără de seamă, d-sa a început prin universitate, prin publicistică, prin conferință, prin Parlament, cea mai viguroasă propagandă împotriva primejdiei a cărei groaznică realitate d-sa ca economist o vedea atât de bine.

Astfel d-sa a înzestrat literatura noastră cu o întreagă serie de lucrări de orientare pe terenul economic și practic și de profundă gândire pe terenul cultural care toate sunt stăpânite de concepțiunea conservării spiritului și a ființei naționale.

Pornit dela problema existenței materiale a neamului, dela observarea fenomenelor economice, care slăbesc sau întăresc puterea materială a unui popor cum și a influențelor morale și culturale ca unele care pot slăbi sau întări *voința sa de rezistență*, d-sa ne-a dat și lucrări de cercetare în domeniul pur cultural, care au elucidat, o sumă de adevăruri, toate în legătură cu preocuparea de a salva spiritul național, de a feri cultura națională de variile influențe care ar putea să-i falsifice caracterul, de a o dezvolta neconținut în conformitate cu caracterul rasei noastre, singura condiție a originalității și a valorii unei culturi.

Pe acest teren la care ajunsese pe cale de contemplare a problemelor economice s'a întâlnit apoi cu d. N. Iorga, marele nostru istoric, care a ajuns la convingeri similare pe cale de cercetare istorică.

Astfel s'a pornit de câțiva ani cu o nouă vigoare lupta pentru salvarea ființei naționale a neamului nostru în România sub îndoiul raport material și moral.

Succesul mereu crescând al acestei acțiuni, a făcut ca după diferite alte încercări de discreditare a celor doi mari dascăli ai neamului, să se arunce și învinuirea de plagiat asupra operei „Despre Poporație“ ale cărei adevăruri, orice s'ar face, sunt de mult trecute în sufletul tineretului din țară și își fac din ce în ce mai mult drum.

Că această acuză nu este decât o manoperă la care românii nu pot fi părtași decât dintr'o bună credință înșelată, se poate convinge fiecare citind lucrarea „Despre Poporație“ în care fiecare din autorii preținși plagiati sunt citați de câte zeci de ori într'o pagină.

Oricare ar fi verdictul curții dela Iași, pentru noi un lucru este lămurit de pe acum, că procesul cel mare de care vorbiam la începutul acestui articol cât timp este dus de oameni ca A. C. Cuza și N. Iorga nu poate fi decât în favoarea neamului.

Cu această convingere salutăm pe apostolul dela Iași urându-i să-i dea Dumnezeu zile spre a vedea această victorie.

Din casa magnaților. Ieri casa magnaților a ținut ședință, în care a debătut proiectul bugetului.

Primul orator a fost episcopul evanghelic *Fr. Gyurátz*, care a urgit mai cu seamă regularea lefurilor preoților protestanți. Conte *Aurel Desseffy* a vorbit despre chestiile organizațiilor de credit și despre mizeriile căilor ferate ungare și a atras atențiunea guvernului asupra planului înființării unei academii economice. În discursul său contele *G. Keglevich* a vorbit despre administrația comitatensă și despre chestiile navigației. Baronul *G. Podmaniczky* a cerut guvernului să ia dispoziții în contra celor fără confesiune. Căpitan *bisericii* au primit cu aprobări vii propunerea de a nu se da drept de vot celor fără confesiune. *Fr. Chorin* a criticat căile ferate și a prezentat un proiect de rezoluțiune pentru înființarea unei academii economice. Episcopul *G. Antal* a vorbit despre scumpete, lefurile funcționarilor, supunerea la dare a burlacilor, ajutorarea școlilor medii de stat și despre despăgubirea didactului școlilor populare. Mitropolitul *I. Csernoch* a rostit un discurs foarte lung, în care a vorbit despre progresul radicalismului și a atins cazul baronului *Bárkoczy*.

După încheierea discuției din partea guvernului a luat cuvântul ministrul de finanțe *Ladislau Lukács*, care a năzuit să îmblânzească critica adusă mai cu seamă în contra căilor ferate, apoi contele *I. Zichy*, ministrul instrucțiunii a reflectat la vorbirile celorlalți oratori, făcând totodată și declarații în chestia baronului *Bárkoczy*. Din vorbirea ministrului s'a putut constata, că îl supără foarte mult atacul presei partidului popular, mai cu seamă, că ea îl prezintă ca renegat. „Nu caut popularitate — a spus ministrul — ci 'mi împinesc o datorie patriotică, care datorie îmi va aduce ori lauri, ori spini“. Magnații, cu excepțiunea episcopilor catolici, i-au făcut ovații șgomoase, o întâmplare ca aceasta foarte rară în casa magnaților.

După discursul contelui *I. Zichy* casa magnaților a primit proiectul bugetului atât în general, cât și după paragrafi.

*

Demisia lui Burdia. Ziarul „*Südbanarische Reform*“ din Timișoara primește din izvor competent informația, că renegatul *Burdia*, consilier de curte și deputat guvernamental se va retrage cu totul din viața politică în timpul apropiat și va abdice și de mandatul de la Caransebeș. Urmasul lui în deputație o să fie ales un prieten intim de al secretarului de stat *Emeric Iakabffy*. Se știe, că nu de mult a fost tras la răspundere pentru incorectitățile dela averea grănițerească din Caransebeș, și a fost silit să abdică din postul său de director al averii grănițerești.

Așa e soarta renegaților!

*

Desdemona. (visătoare.)

Să ai grija să mă îngroape, dacă mor 'nainte ta
În camașa de mireasă. (mișcăți) Bi-tul tata! — Nu uita.

Emilia.

Ce copilării îți trece, scumpa mea, prin cap! Ia seama,
Nu-ți viri în suflet gânduri fără nici o normă...

Desdemona (fără s'o asculte cu atenție).

Mama,

Avea lângă ea o fată... O chema *Barbara*, — și
Cum era îndrăgostită, dragul ei înebuni,
Ea începe-atunci un cântec vechiu, și plin de-amărăciune.
„Cântul Salciei“ în care, întristarea ei și-o pune!
Astă seară cântul ăsta par'că mi s'a 'nșipt în gând'
Desnădejdea lui mă doare, toată 'n mine se ridică,
Ochi-mi ard, și din pleoape... uite... lacrimile-mi pică...
Haide, să sfârșim odată.

Emilia.

Să-ți aduc o rochie?

Desdemona.

Nu

Dar descheemă la asta...

(Emilia se apucă să-i desprindă din copii rochia).

Ludovico, îmi plăcù.

Emilia.

E un om frumos.

Desdemona.

Vorbește bine.

Emilia (ștrengărește)

Știu chiar o poveste
E 'n Veneția o doamnă, ce — nebună — ar trece peste
Orice margine, ar merge până 'n Palestina chiar
Numai dac'o sărutare ar putea să-i dea măcar!

Desdemona

(absorbită, Nici n'a auzit cuvintele Emiliei. Cântă.)

I.

Sub ramurile unui sycomor
O fată părăsită sta plângând
În minte, cu povara unui gând
În iuimă, cu spinul unui dor

Și mâna ei micuță și-o ținea
Pe inima-i zdrobită, — apăsă —
Strălucitoare, fruntea ei de nea
Sub crivățul ursitei s'a 'nelinat

Prin câmpul înfloritei primveri
Părăn 'mprăștiat în line șoapte
Ecoul depărtatelor dnri
Din sufletu-i căzut în neagră noapte

Tărâmurii de viață și de acțiune

de dr. Cassiu Maniu

II.

Pentru a dovedi viața ce izvoarește din toate sentimentele ce trebuie să transformeze mentalitatea fiilor unui popor pentru ca să se poată forma un popor civilizat, e destul a supune unei minuțioase analize *ideile* de cari sunt conduse unele popoare ce sunt pe povârnișul degenerațiunii politice sau sociale. Înainte de toate accentuăm: să ferească Dumnezeu pe individ și pe popoare ca să abandoneze *ideile cele simple* cum sunt: *principiul dumnezeirii, a nemuririi spiritului, a binelui, adevărului și frumuseții*. Din clipa în care un individ sau un popor ține morțiș la ideii *superficiale*, scliptoare dar în fond contrazicătoare, sunt pe povârnișul disoluției.

Neamul românesc atunci va fi un model de popor, când va avea *filosofii* săi *înțelepți* iar nu *sofiști* cari altoiesc în generațiile tinere, ideii ce se abat dela *principiile înalte ale vieții ce toate urmează în mod firesc* din ideile simple, care-și au în sine principiul lor.

Etica civilizațiunii se întemeiază pe umanitate, iubire de oameni, iubire de dreptate și pe credință. În aceste patru direcțiuni trebuie cultivate virtuțile obștei naționale și cetățenești. Fiindcă numai prin aceste e cu putință munca comună, productivă și progresul omului în învingerea naturii brutale. Toate virtuțile aceste se concentrează în ideea sublimă a unei vieți superioare ce o să reoglindească viața desăvârșită, adevăta cea transcendentă a sufletului nostru.

Dela acest adevăr vecinic s'a abătut în mare parte filozofia modernă a celor mai culte popoare. Și ce vedem în urma acestei rătăcirii? La francezi *degenerațiunea familiilor*, la germani decadența *puterii de gândire*, la ruși *nihilismul*, cu neînchipuitele sale erori ce duc la groapă un imperiu mondial.

De altă parte răsfoind paginile elocvente ale istoriei ne putem convinge, că atât românii, cât și englezii, chiar și turcii s'au înălțat prin aceea, că au *ținut cu fanatism la o idee simplă, având puterea a zidi coeziunea* între milioane de suflete. La români ideia

patriotismului, la englezi ideia religioasă, la turci fanatismul islamului. Popoare ce se închină unor ideii *contrazicătoare* și necomplete, se sfârșesc înainte de vreme. Iată spre ex. poporul unguresc ce ține cu fanatism la o idee contradictorie, că statul ungar îl formează singur ungurii, cum se lapădă de toate bunele obiceiuri ale libertății, egalității și frățietății. Să mai adaugem la aceasta ideile lor incomplete despre drepturile națiunilor la viață, despre felul cum trebuie creiat aici un stat puternic, prin justa înțelegere a principiului alianței națiunilor, ce alcătuiesc împreună Ungaria. Astfel vom ști judeca prăpăstioasa politică a acestui popor izolat, ce trăiește azi ca un fel de malum necessarium al echilibrului politic european.

Tot în urma unor ideii contradictorii a căzut națiunea polonă, ce prin liberum veto a constituit ca axiomă de stat cel mai absurd autocratism.

Un popor ce are menirea mare ca poporul român, trebuie prin urmare să privească tot înainte în veacurile ce vor veni și să nu se abată dela principiile de viață, sănătoase, amintite.

Poporul român numai așa va împlini aici rol civilizatoric, dacă se va feri de sofistii și retoricii moderni, chiar și dacă s'ar constitui de filozofi. Mare învățătură ne ofer chiar cei mai mari gânditori moderni, când vedem cum se constată principiile greșite ale unui Kant, Stuart Mill, Herbert Spencer, Bergson; tot regi ai gândirii slăvite oare cândva de contemporani.

S'a dovedit despre multe ideii de ale lor cum au venit în desacord cu viața adevărului.

Dacă e adevărat, că forța intelectuală a unei națiuni se manifestează prin puterea de gândire a filozofilor săi, noi trebuie să grijim, ca forța de gândire a fiilor națiunii să o facem neatârnată de toate filozofii moderne, ce atacă ideile mari ce servesc într'adevăr intereselor de viață ale națiunii române.

Asta se face prin exemplul cel eroic

Moștenitorul de tron în Ungaria. Francisc Ferdinand, moștenitorul de tron în cursul acestei luni va sosi la Dolujimiholjac fiind oaspele contelui Ladislau Mailáth, pe care l'a onorat de mai multe ori cu vizita sa. De aci moștenitorul va merge la Baranybelye pentru a vedea pe arhiducele Frideric. Va lua parte și la vânătoarea ce se aranjază cu această ocazie.

Se știe că moștenitorul de când s'a căsătorit n'a mai vizitat pe arhiducele Ferdinand. Cu ocazia aceasta moștenitorul a fost invitat de arhiduce. Moștenitorul e mult așteptat la Belye și dacă totuși luna aceasta nu va merge, de bună seamă va lua parte la vânătoarea de cerbi din toamnă.

*

Parlamentul austriac și delegațiunile. Pregătirile parlamentare în Austria se vor începe în a doua jumătate a lunii februarie. Până acum nu e hotărâtă încă ziua convocării parlamentului. Se așteaptă mai întâi hotărârea asupra sesiunilor delegaționale și asupra sufragiului universal din Ungaria.

În cercurile parlamentare bine informate se vorbește, că sesiunea principală a delegațiunilor cu considerare la morbul contelui Aehrenthal se va amâna și pe la sfârșitul lunii aprilie se va ține o sesiune, care va dura două zile pentru votarea unui buget provizoric pe timp scurt.

*

Contele Khuen la Kossuth. Ziarul oficios al kossuthiștilor „Magyar Tudositó” publică despre vizita lui Khuen la Kossuth și spune că în conștătuirea avută s'a conferit nu numai despre reformele militare, ci și despre chestia sufragiului universal.

Dacă contele Khuen își va sfârși conștătuirea până sâmbătă va pleca duminică la Viena.

*

Agitațiuni clericale contra ministrului de culte Zichy. Din Budapesta vine știrea, că societatea poporală catolică va ținea în Budapesta duminică după amiază o adunare mare demonstrativă pentru consilierul ministerial baronul I. Bárkoczy și contra ministrului de culte, contele Zichy.

*

Ministrul de finanțe Lukács contra lui Wekerle. Consilierul ministerial Andreics, care a condus sub Wekerle afacerile cu privire la mărirea kilor de cărbuni pentru stat și nu de mult a fost scutit din post de ministrul de finanțe Lukács, îl atacă pe acesta într'un interview publicat în „Alkotmány” imputându-i, că a intrigat contra lui Wekerle, Lukács însuși a venit cu ideile exploatarei minelor de stat, a combătut-o însă, când aceasta propaga Wekerle. Lukács a făcut deja pașii de apăsă, pentru constatarea autenticității acestui interview.

Picau din ale inimei străfunduri
Risipele de lacrimi sub pleoape
Și pietrele pârâului pe prunduri
De mila ei se fărâmau în ape...

Pune hainele acolo...

O salcia, salcia verde
Cântați-o cu toții, cântați...

Și deretecă în grabă...

Căci acuma o să vie... (cânta)

Din ram de salce verde
Să-mi împletiti cununa,
Iubirea nu mi-oi perde
Dar mintea-mi pierd, nebuna!...

Și dacă nu-i iubirea,
Cei-i mintea? Are preț?
Nu-mi blestemați iubitul
E drept al lui dispreț.

Nu, memoria mi-e slabă.

Nu urmează așa. St! Cine bate?

Emilia.

Vântul bate 'n geam.

Desdemona.

Am întrebat iubitul
De ce-i amăgitor?
El mi-a răspuns c'un zîmbet
Șireț, desmierdător.

O! nu te teme dragă
Că nu-i pierdut norocul.
De fug la alta, — zece
Pândesc să-mi ceară locul!

Du-te, culcăt-te... ah! ochii mă înțeapă... Nu știu ce-am.
Să nu fie-o presimțire că voi plânge?

Emilia.

Presimțire!

Desdemona, (înclină trist capul).
Mi-s'a spus întotdeauna... Ah! bărbați-s răi de fire.
— Oare, sunt femei c'obrazul, într'atât nerușinat
Ca să-și necinstească soțul în ascuns, c'un alt bărbat?

Emilia.

Spre rușinea noastră, — multe.

Desdemona.

Ai putea fi tu în stare
Ca să faci păcatul ăsta, — pentr'un preț, ori cât de mare?

Emilia.

Pentru un preț ori cât de mare... la 'ndoială tu n'ai sta?

Desdemona, (cu foc...)

Jur, pe-a soarelui lumină!

Emilia, (cu ochi'n jos cu o falsă ipocrizie).

Pe lumină, nu zic da, —
Dar ași face pe'ntunerice, tot așa ca pe lumină.

al înțelepciunii conducătorilor poporului român.

Exemplul acesta trebuie să ne arate calea, cum însușirile rasei atunci când vremile o pretind, trebuie puse în lucrare pentru atingerea unui scop mare național cultural.

Viața este cel mai mare dar ceresc, ea este comoară ce trebuie nu numai păzită, ci **înmulțită**.

Popoare ce știu înmulți capitalul acesta neprețuit, devin națiuni cari cu vremea întemeiază state puternice, bine consolidate.

Națiuni, cari au știința, cum trebuie crescute generațiile în virtuțile religioase, naționale și culturale, răsbesc sigur în tumultul vijoros al întrecerii universale dintre popoare și state.

Să câștigăm în fiecare clipă caractere românești devotate transformării culturale ale neamului românesc și ne vor fi încununare cu recunoștința celor buni, toate stăruințele ce azi ni-se par încă atât de neroditoare. Trebuie să trăim în munca aceasta, ca să vedem cât adevăr cuprinde!

Misluno marocană la Gibraltar. Din Tanger se anunță, că reprezentantul sultanului din Maroc, El Guebas, însoțit de ministrul plenipotențiar englez, a plecat la Gibraltar. În lagărul naționalist francez se exprimă indignarea că misiunea marocană a plecat să salute părechea regală engleză la Gibraltar, însoțit de plenipotențiarul englez, pe un vapor englez, în loc să fie însoțit de plenipotențiarul francez. Ziarul „Liberté” spune că acest act puțin simpatic al Angliei nu va lipsi de a face o impresie nefavorabilă asupra indigenilor și francezilor din Maroc.

Revoluția din Ecuador. Relativ la asasinarea prin linsaj a 5 generali la Quito (în Ecuador) sosesc azi amănunte îngrozitoare:

Când plebea află despre sosirea celor 5 generali, o mulțime compusă din vre-o 5000 oameni deteră asalt închisoarei. Garda trase mai multe focuri asupra demonstranților, omorând mai multe persoane. Mulțimea dărîmă o parte din zidurile închisoarei, târî afară pe generali și-i ucise. Alți prizonieri fură și ei scoși afară și uciși. Plebea îngropă apoi cadavrele în cimitir. Cauza demonstrațiilor sunt grele pierderi pe cari răsculații le-au suferit în lupta dela Iaskuache.

Italia și tripla alianță. Un ziarist berlinez a avut o serie de interviewuri cu personalitățile

politice italiene mai marcante cu privire la situația Triplei alianțe. Toți și-au exprimat cu hotărîre părerea că reînnoirea Triplei alianțe e necesară. Fostul ministru al marinei, Bettolo, și-a exprimat speranța că guvernele Puterilor Triplei alianțe vor reuși să risipească umbrele ușoare cari se interpun între diferite Puteri. Deputatul Salli a declarat, că Tripla alianță va fi întărită și consolidată prin războiul italo-turc.

Conjurație revoluționară în Muntenegru. Din Constantinopol vine știrca, că acolo a fost arestat un muntenegrin cu numele Bulanovici, despre care se afirmă că e membrul unui comitet revoluționar care, și are sediul în America și Belgrad și are ca scop: uciderea membrilor de acum ai guvernului muntenegrin.

Bulanovici a fost condamnat înainte cu nouă ani la închisoare grea pe viață, dar înainte cu doi ani i-a succedat să fugă de acolo. Se mai zice că el a tradat deja poliției numele alor 20 de membri ai comitetului, cari petrec în Constantinopol și străinătate.

Remanierea în cabinetul rusesc. Ziarul rusesc „Birschewija Wjedomosti” aduce știrca, că ministrul de interne Makarow va primi portofoliul justiției în locul lui Schtscheglowitow, care l-a avut până acum iar prim-ministrul Kokowcew, care până acum avea resortul finanțelor, va lua portofoliul de interne.

Un oficiu central al naționalităților. La Paris s'au pus bazele unui oficiu central al naționalităților, care cuprinde în comitetul de patronaj patrioți din toate țările, printre cari dnii Em. Armand, vice-prezident al biuroului din Berna, S. de Azcarate, deputat al Cortezului, P. Baudin, senator, Bobtehev, ministru de culte (Sofia), T. Braga, senator (Lisabona), E. Brandes (Copenhaga), contele Th. Brassey (Londra), Stoian Daneff (Sofia), Al. D. Florescu (București), dr. Josef Fort (Praga), Alfred Fouillé, dr. Gobat, Heriot, primarul din Lion, Sigurd Ibsen (Cristiania), d-na Carmen Karr (Barcelona), dnii L. Laffilite, H. la Fontaine (Bruxelles), prof. Lambreche, rector al universității din Lipsca, doctor Ch. Lange Raymond Leygne, primar al Tulusei Magalhaes Lima (Lisabona), Sir John Macdonnell, Sir Michelin, a fost prezident al senatului finlandez, Frederic Mistral, laureat al premiului Nobel de literatura Munch, fost ministru (Copenhaga), Novicow, sociolog (Odessa). etc.

Alianța austro-muntenegreană. Corespondentul din Belgrad al ziarului „Times” adresează ziarului său o corespondență foarte pesimistă asupra situației politice din Balcani.

Corespondentul spune următoarele:
„In cercurile diplomatice sârbești s'a răspândit șvoul că Muntenegru a încheiat o alianță cu Austro-Ungaria.

Iu Belgrad se știe că, în cazul unui războiu balcanic, Serbia nu mai poate conta pe ajutorul Muntenegrului.

Se șvonește de asemenea că regele Ferdinand al Bulgariei urmează acum și el o politică cu totul austro-filă, și că mișcarea din Macedonia a bandelor bulgare e dirijată acum de Austro-Ungaria.

Alianța între Suedia și Norvegia.
Intre Suedia și Norvegia se urmează acum tratative asupra unui interesant proiect de ordin politic. E vorba anume ca ambele state, cari s'au despărțit în 1905, să încheie acum o alianță.

Scopul acestei alianțe ar fi să asigure independența ambelor state în cazul unui mare război care ar izbucni în nord.

Suedia a fost până acum de partea Germaniei pe când Norvegia de partea Angliei.

Oamenii politici ai ambelor state s'au convins acum că această deosebire trebuie să dispară în interesul ambelor țări și de aceea Sigur Ibsen, — fiul celebrului dramaturg norvegian — actualul ministru al afacerilor străine din Norvegia, a pus la cale mișcarea în favoarea întemeierii acestei alianțe.

Mișcarea e sprijinită de către politicianii amânduror state.

Din Rusia. „Ruskaja Wjedemoti” află că guvernul rus a fixat pentru sfârșitul lui mai, data dizolvării Dumei.

Camera după ce pe la sfârșitul lui martie, va fi votat budgetul și câteva proiecte de legi mai importante, va lua vacanță până la începutul lui mai.

În scurta sesiune de 3—4 săptămâni, Duma va mai vota proiectele de legi cari vor fi fost amendate de consiliul imperiului și apoi va fi dizolvată.

Noua Dumă — ale cărei alegeri se vor face în septembrie — va fi convocată în noiembrie.

Desdemona.

Cum? Ai face tu păcatul? cum? cu inimă senină
Pentr'un preț ceva mai mare...

Emilia.

Dacă prețul nu e mic,
Pentru ce n'ași face schimbul cu... o faptă de nimic!

Desdemona.

Eu în toată curăția, jur că pentru-o lume 'ntreagă
N'ași păcătui,.... oroare!

Emilia.

Eu... la ce să mint? de, dragă,
Cum fac singură păcatul, singură îl și desfac.
Dar firește, nu l'ași face ca să fiu ori cui pe plac.
Nu pentr'un inel de nuntă, pentr'o roche, — o pălărie
Nici chiar pentru-un pumn de aur... nu, n'ași face-așa prostie!
Însă dac'ași fi în stare să-l fac rege pe bărbat,
Ei, atunci... pentr'o coroană, poate fi și 'ncornorat!
Ași intra în purgatoriu, peste toți să-l văd mai mare!

Desdemona.

Nu! Nici preț de-o țară 'ntreagă, să-l înșel n'aș fi în stare.
Ar fi crimă!

Emilia.

Doamne, — crimă și virtute, vorbe sunt.
Fiecărei fapte 'n parte, lumea-i pune un cuvânt.
Dar fii tu în fruntea lunei, fii stăpănu-i, pe nevrute,
Și-ai să vezi nelegiuirea botezată drept virtute.

Desdemona.

Nu, în mintea mea nu 'ncepe să pot fi așa femeii!

Emilia.

Ba, cu preț mai bun, le cumperi, și mai multe decât vrei!
Dar, — a soțului de sigur e greșala 'ntotdeauna
Când femeia, din cuminte, face n' taină pe nebuna.
Căci, sau focul datoriei mai slăbește din ce-a fost,
Sau vecina chefuește, când soția ține post,
Sau el face pe gelosul, tam ne-sam, din te miri ce e,
Și-ți sugrumă libertatea osândindu-ți-o sub chee,
Ba, — te bate-așa de geaba ca să-ți poată fi mai drag.
Sau îți risipește banii tocmai când prinseseși chiag...
Ei!... vecinul ăsta n' suflet srecurat cu picătura,
Încolțește răsunarea și... le 'npodobim figura!
Da: — bărbații să ia seama, că gentilele femei
Au și ele ochi să vadă oameni mai de preț ca ei.
Au și gust, miros, să simtă un fruct sec, d'un fruct mai dulce;
Pe ei, cine-i mână noaptea prin vecine, să se culce?
Pofta? Poate. Patimile? Și acestea, nu zic ba.
Caracterul lor ușarnic? — Mai ales așa ceva!
D'apoi noi? Noi n'avem patimi, n'avem poftă, ușurința
De-a rivni cu-atât mai tare, când în stăvili ni-i dorința?
Bine-ar face deci bărbații să ne ia cu binisorul
Din păcatul lor, — păcatul femeesc își ia isvorul.

Desdemona (ridicându-se).

Noapte bună. — Doamne-ajută-mi, când văd răul, — să te-ăștept,
Nu 'n prăpastia Ispitei, — ci spre tine să mă 'ndrept!
(es împreună)

(Cortina actului al IV-Jea.)

„S'a aflat pricina“

„Biserica și Școala“, organul oficios al diecesei Aradului, în nr. 50, din anul 1911, sub titlul: „Ce este aceasta?“ trăgând la răspundere pe colegul și prezidentul reuniunii noastre învățăto-rești, Iosif Moldovan, învățător-director școlar în Arad, pentru o aluziune făcută la adresa ei în „Românul“, în o polemie cu „Tribuna“, sub amenințări serioase: „Dacă nu-i veni în proximitate număr ca să te explici, aici înaintea cetitorilor acestei foi, atunci ne vom trage consecințele din acea tăcere și vom spune noi, că ce suntem noi și ce este domnul Iosif Moldovan pentru învățători. Cine a dat viață învățătorilor și cine le ia numele în deșert. Somăm pe d. Iosif Moldovan să ne spună, că ce este aceasta? Redacția.“

Când am citit amenințările aceste grozave, m'am enuțat: Cum? Moldovan prezident, iar cu secretarul aceleiași reuniuni învățăto-rești, pe lângă aceste prieteni vechi și eu să nu știu ce pacoste va fi adus acest om pe capul nostru, al dascălilor. Iată deci, că On. Redacție, cu amenințările sale, născuse și în mine chiar, „bănuiala cea atât de otrăvitoare“. Imi închipui, ce vor fi produs acelea în sufletele celorlalți colegi din depărtare, precum și la celalalt on. public cetitor. Eram de tot neliniștit. Și eram neliniștit, căci doar era vorba de cinstea colegului și prezidentului nostru. Din neliniștea aceasta însă, m'a scos iarăși tot On. Redacție, care în nr. 52, tot din anul 1911, avizează publicul, că a primit deja răspunsul colegului Moldovan, dar „acum nu-l publică, până după sărbătorile, căci nu vrea să strice sărbătorile nimănui.“ Am fost acum în curat cu toată afacerea. Va să zică, la organul oficios „Biserica și Școala“ numai lucruri bune și serioase nu se pregătesc pentru colegul și prezidentul amenințat. Calomniile, injurte mistificări și ponegriri, ca de obicei, sigur.

Căci, imi ziceam eu, dacă org. ofic. „Bis. și Școala“ are gânduri bune, are gânduri curate, trebuia să publice răspunsul primit numai decât, pentru a-și spulbera în chipul acesta cât mai repede o bănuială ce deja o adusese în public asupra colegului Moldovan prin amenințările sale, căci doar' acest om este și prezidentul unei Reuniuni învățăto-rești și astfel cu cinstea unui astfel de bărbat nu ne prea putem juca așa ușor. Trebuia să se publice răspunsul primit numai decât și pentru motivul, că doar' acest răspuns „Bis. și Școala“ l-a cerut sub amenințări, dar și pentru că discuțiile serioase, sincere, „la nivel literar“, serene și cu scop bun și edificator nu pot supăra pe nime, cu atât mai puțin pot „strica sărbătorile cuiva“. Na publicat org. ofic. „Bis. și Școala“ răspunsul colegului Moldovan, răspuns foarte inofenziv de altminteră, pentru că „bănuiala“, aceasta afurisită cangrenă „a zilelor de urgie ce le trăim“ să poată prinde rădăcinii cât mai trainice în sufletele oamenilor. Căci, indefinitiv, după cum vom vedea mai târziu, toată ieșirea organului ofic. „Bis. și Școala“ nici n'a avut alt scop decât: ponegriri și iarăși ponegriri, îndulcite, să înțelege, ici colea, cu „părintească dragoste.“ care omoară. Și că aceasta este purul adevăr, dovedește faptul că mulți dintre colegii, cu cari mă întâlneam în acest timp, mă întrebau tot mereu: Ce o fi făcut Moldovan? Uite, ce scrie org. ofic. „Bis. și Școala“. Noi nu știm nimic. Tu, care ești mai aproape de Moldovan, sigur vei fi știind ceva, căci, uite, „Bis. și Școala“, organ oficios fiind, doar' nu va arunca așa ușor bănueli grele asupra oamenilor? Le-am zis atunci fraților colegi:

Să mai așteptăm, să vedem, ce va ieși la iveală. Eu cred, că, în afară de „afurisita de bănuială“, care, deși e combătută uneori, e tot atât de mult și folosită, dacă interesele oamenilor așa pretind, — nu e alta la mijloc.

Intr'aceste, iată că sosește mult așteptata „Biserica și școala“, nr. 2, din anul curinte, cu articolele ei atât de edificatoare și totdeauna binevenite și indispensabile pentru progresul școlilor noastre. Caut, și iată răspunsul colegului Moldovan, publicat sub titlul: „S'a aflat pricina“, cu un comentariu lung, scris și subscris chiar de P. C. Sa părintele Ciorogariu, iubitorul nostru profesor. M'apuc de citit. Eram cuprins de un adânc respect, căci doar mă aflam în fața scrisului fostului nostru profesor, și încă de sfânta religioasă, și pentru că învățasem dela alt prof sor iubit, dela „Tata Ceantea“, Dumnezeu odihnească-l, precum și dela actualul profesor de pedagogie dela același seminar, eruditul: dr. Petru Pipoș, că totdeauna în toate acțiunile omului adevărul mai presus de toate. Mă te-

meam, ca nu cumva să fie ceva adevăr din toate amenințările teribile ale P. C. Sale și atunci, ce va fi, unde am ajuns cu colegul și prezidentul nostru Moldovan. Bine știind și aceia, că P. C. părintele Ciorogariu nu glumește, când se apucă de lucru. Și mai ales, când trebuie să susțină un adevăr. Aflându-mă în starea aceasta sufletească, cât de rău nu mi-a căzut amara decepție, când după cetirea lungului scris al iubitorului nostru profesor, m'am văzut silit a constata, că în tot scrisul P. C. Sale nu de adevăr e vorba. P. C. Sa, deplasând chestia, în tot scrisul nu ne spune alta decât insinuațiuni și iarăși insinuațiuni și injurte la adresa amenințatului nostru coleg și prezident.

Și încă ce să mai vezi P. C. Sa, în legătură cu acestea reeditează și tot potopul de injurte și calomnii debitate la adresa mea, încă astă vară, tot de org. ofic. „Bis. și Școala“, în legătură cu acivitatea mea de Comisar Consistorial la examenele finale din tractul Chișineu, de acum doi ani, cu deosebirea numai, că, deși am clarificat la timpul său toată afacerea, în organul Reuniunii noastre învățăto-rești, din anul 1811, nr. 6, după org. ofic. „Bis. și Școala“ m'a denegat justa apărare, acestea injurte și calomnii sunt acum subscrise de P. C. Sa, căci până acum erau susținute numai din tuță și la adăpost, de după alt cineva. De păcatele colegului și prezidentului Moldovan, în contra învățătorilor, nici pomană. Dar de unde să și fie ele, dacă acelea n'au existat și nu există. Și P. C. Sa încă o știe bine aceasta. A avut însă lipsă de a invenina sufletele prin bănueli și pentru aceia au fost necesare amenințările. Iată, frați învățători, „iubirea tatălui iubitor de fi săi“ cea atât de mult trimbitată! Curat povestea cu: „Corbul și vulpea“.

Vezi P. Cuvioase, iată germele vrajbei între frați! Iată izvorul răului! Cât pe față, cât pe ascuns. Scopul sfîntește mijloacele. Azi cu Moldovan. Măne cu Popoviciu. Înainte cu Ceantea, care nici după moarte nu are liniște în mormânt de org. ofic. „Bis. și Școala“, etc. etc. — Toți, toți, câți numai am avut, ori mai avem, din dragostea colegilor, ceva rol în sânul învățătorimii, toți trebuie să gustăm. unul câte unul, și toți împreună, din „dragostea“ P. C. Voastre cea mult trimbitată.

Dupăce într'un chip atât de norocos și de „părintesc“ dă gata pe colegul și prezidentul reuniunii, Moldovan, va putea oare ca P. C. Sa să mă lase în pace și pe mine, se înțelege, „tot din iubire părintească? E acum trecut un an de zile, de când, fără ai fi făcut, fără ai fi greșit ceva, nici măcar ca cât e negru sub unghie, nu mai am pace de acest P. C., „părinte iubitor“. Din epitețe ca: „Om lipsit de cultură“, „veninos“, „arogant“, „ca să nu-mi zică altcum“, etc. „Biserica și școala“ nu mă mai slăbește. Cu toate acestea eu am încungiuat și încungiuat totdeauna ciocnirile pe cât se poate. Dar vorba părintelui Ciorogariu: „Cinstea nu mi-o pot lăsa pradă“. Căci aceasta este toată averea ce o am și la care țin și am ținut ca la ochii din cap. Dar atunci, cari sunt motivele, pentru cari „Biserica și Școala“ a pornit campania aceasta atât de urită în contra mea? Pentru cei încă neorietați asupra adevăratului motiv, pentru lămurirea afacerii, țin să spun, următoarele: Toată goana organului „Biserica și Școala“ contra mea este pentru motivul, că cu ocaziunea examenelor finale din anul școlastic 1909/10 din comuna Șielău, unde funcționează ca capelan nepotul P. C. sale părintelui Ciorogariu, nu m'am umilit, ca în calitatea mea oficioasă de Comisar Consistorial, să mă fac unealtă, ci am lăudat după merit activitatea zelosului dascăl, Ioan Belle, pe care nepotul P. C. sale, capelanul din Șielău, în „imbirea lui cea mare față de dascăli“ îl dușmănește până la sânge, tocmai pentru hărnicia și vrednicia sa. Eu n'am avut și nu pot avea suflet pentru așa ceva. Afacerea am descris-o, pe lerg în Nr. 6, din 1911, a org. Reuniunii noastre învățăto-rești. Cine se interesează de cauză mai de aproape, îl poate ceti din nou. Iată dar păcatul meu.

Așadar nu de colegul Capra a fost și este vorba, P. C. părinte, ci de purtarea nepotului P. C. Tale cu aceia ocaziune poate fi vorba. Nu deplaza chestia, că stă rău, P. C. părinte! Colegul Capra a ajuns în toată afacerea ca „Pilat“ în „Credeu“ și pentru toate are a mulțumi numai nepotului P. C. Tale. Eu totdeauna am avut și am față de d. Capra toate considerațiunile. Iar dacă cu ocaziunea examenelor, în conferința didactică, am voit căci la mai mult n'am putut ajunge din cauza nepotului P. C. Tale, să fac, în calitate oficioasă, unele observări, acelea au fost să fie numai niște observări inofensive și binevoitoare și nu tratament

„brusc“, dupăcum îți place P. C. Tale, a prezenta lucrul. Aceasta e o scornitură tendențioasă și în contra unei astfel de injurte: protestez cu toată puterea sufletului meu. Martor mi-e P. O. d. Dimitrie Muscan, preot în Nădlac, administratorul protopop. a tractului Chișineu, care a prezidat acele examene și care nici n'a întârziat a raporta pe mult dragutul de nepot a P. C. Tale Ven. consistor pentru purtarea sa. Apoi ce cugeti P. C. părinte, că un Dimitrie Muscan să fie atât de slab și lipsit de sentimentul datoriei, încât el să tolereze sub prezidiul său „bruscarea“ cuiva? Cum îndrăzniți a susține așa ceva Prea Cuvioase? Și încă una P. C. părinte: De când unchiul și nepotul, ieșit numai ieri din găoace, au drept discreționar de disciplină asupra comisarilor Ven. consistor?

De aceia susține Ven. consistor organul oficios „Biserica și Școala“, pentru că aceasta să se amestece în decapitarea organelor sale oficioase? Dar atunci unde vom ajunge? Căci, fie în afaceri școlare, fie în afaceri bisericicești totdeauna se vor afla oameni, cari să fie nemulțumiți cu organele de controlă ale superiorității? Este aceasta doar lucru firesc. Uite și oamenii luați de P. C. Ta „sub părinteasca ocrotire“ au fost clasificați cu notă bună, ba unul chiar cu laudabil și totuși susții nemulțumirea: Uite tot pe această temă este încolțit de unul din adicții sinceri și ocrotiți ai P. C. Tale și distinsul nostru confrate și dascălul de inimă: Dimitrie Boariu, din Nădlac pentru „examelele din Bănat“. Adevărat, noi totdeauna am făcut din încredințările primite: chestie de conștiință. Aștepti alte calități P. Cuvioase? Atunci poștește și fi P. C. Ta comisarul! Noi nu ne vom face de lucru, pentru că nu vrem, ca în schimbul jertfelor noastre, P. C. Ta să te desmerzi pe conta cinstei și a jertfelor noastre morale și materiale.

Ca acuză nouă, imi mai aduce acum P. C. Sa părintele Ciorogariu, în public, și lipsa de recunoștință, pentru multele și nenumăratele binefaceri ce mi-le-ar fi făcut. Eu nu știu să fiu dator nimănui cu nimic pe această — chestie. Ceeace știu e, că n'am întrelăsat nici când a fi mulțumitor binefacătorilor mei. Și, că eu nu pot fi învinuit cu astfel de întrelăsări, dovedește și faptul, că împreună cu colegii mei învățători, întotdeauna nu numai că am nutrit cu căldură acest sentiment, ci l-am și cultivat și cultivăm din zi în zi, iar acum suntem tocmai în pragul unei mărețe sărbări, în care vom putea dovedi aceasta și prin exemple concrete și vecinice. Știu și aceea, că erau timpuri, când P. C. Sa ținea foarte mult la mine, sigur, pentru ținuta mea neexceptionabilă. Unealtă însă, nu m'am făcut nimănui nici când. Nu m'am făcut unealtă nici atunci, când, în schimbul iubirii mele de neam, mi-s'a luat pânea din gura familiei și am fost aruncat în drum și nu mă voiu face nici în viitor, măcar de mi-s'ar lua viața. Căci, de mă făceam, îl asigur pe părintele Ciorogariu, și d-sa o știe foarte bine, acum n'ar avea titlul să se laude atât de mult cu binefacerile d-sale. Iar dacă astăzi sunt rehabilitat pe deplin, am să mulțumesc dreptăței cauzei mele și bărbatilor de inimă ca: Magn. Sale d-lui dr. St. C. Pop, deputat dietal, carele a ostenit atât de mult și a pus în minister din nou în curgere cauza mea dreaptă, interpellând și în dietă în chestie, apoi Magn. Sale d-lui Goldis, fost deputat, secretar consistorial, și neobositului meu apărător d. dr. Iustin Marșicu, avocat în Arad.

Mai zici într'un loc P. C. „că înțelegi pe învățători din alte comportări ale lui Popoviciu“, însă fără a lămuri mai deaproape chestiunea, pentru că să-ți pot răspunde, așa, că prin aceasta ai țintit, sigur, ca să rămână și asupra mea o umbră de bănuială, cași și asupra colegului Moldovan. Apoi cum P. Cuvioase? Numai acum mă cunoști? Dar când, în nenumărate rânduri, imi făceai cinstea, în școala din Cuvin, cu vizitele înalților oaspeți din România, ca: Stere, Calinderu, Nicolau, etc. etc. — pentru a te fâli cu mine și școala mea, ca fost elev al P. C. tale și plîngeai și P. C. Ta în școala mea împreună cu alți domni, numai cunoscut?! Iată, frați învățători, unde vom ajunge noi mereu toți, cu „dragostea părintească“ a P. C. sale, părintelui Ciorogariu; O oameni o vremuri!!

În legătură cu alegerile pentru înaltele corporațiuni bisericicești, ne asigurăm iarăși P. C., că do-rești mult binele nostru. Luăm act. Nu înțelegem atunci vechiul cântec, că dascălii doresc a intra în acele înalte corporațiuni nu ca mireni ci ca castă. Adecă noi am vrea stat în stat. Bată-le focul de vorbe, să le

bată, dar bine le mai știți tielui. Nu pentru asta, ci pentru că atât de mult ne asigurăm de „iubirea d-tale părintească“, n'ai face bine să ne explici P. C.: cum de aceea, cari ne loveau și în alte locuri pe această temă, au de bază în atacurile lor tot aceiaș cântec vechiu, ca și în „Bis. și Școala“, așa, încât noi, dascălii, avem întemeiate motive a crede, că *atacătorul* nostru din acele locuri, este *binevoitorul* din org. „Bis. și școala?“

Vedeți P. C., ce roade poate aduce „răutăcioasa de bănuială“, cultivată de org. ofic. „Bis. și Școala“ cu atâta îngrijire! Dar și în punctul acesta, să nu băgăm mâta în sac P. Cuvioase. D-voastră veți ști mai bine ca mine, că: „*credința fără fapte este moartă*“. Tot asemenea și dragostea cea mult trimbițată. Altcum nici nebunii nu mai cred astăzi.

Nu, P. C., Vă asigur, nu vrem „castă“, nu vrem „conflicte în biserică“. Școala și interesele ei pretind astăzi, tot mai mult, ca membrii înaltelor noastre corporațiuni bisericesti, unde se făuresc lucruri de viață și pentru noi și școala noastră, să fie recrutați, după dreptate, și dintre noi, învățătorii. Se înțelege de sine că, ca mireni. O pretinde aceasta și cinstea, că doar' nu suntem noi „paria“ în sânul neamului și a bisericii noastre străbune. Ori poate suntem dușmanii acestora? Noi, dascălii, cari totdeauna am servit neamul și-l servim și astăzi, în vremuri atât de grele pentru noi, cu atâta credință și abnegațiune? Căci este o nedreptate, că în înaltele corporațiuni bisericesti, unde e vorba și de noi și de școala noastră, unde e vorba și de biserică noastră, toți să-și aibă locul, numai noi, dascălii poporului, oamenii școlii cei mai de aproape interesați, să fim cu totul ignorați, eschiși și disconsiderați. Oare și la alte neamuri să lucră așa cu dascălii lor. Nu vrem stat în stat P. C. Nu vrem nici conflicte. Vrem intrarea noastră în înaltele corporațiuni bisericesti, pentru că voim să ne punem și noi modestele noastre puteri în serviciul școlii, a bisericii și a neamului nostru tot mai mult.

Răul isvorit din lipsa noastră din acele înalte corporațiuni îl vedeți și P. C. voastră când ziceți: „Corporațiunile noastre bisericesti trebuie să aibă concursul tuturor elementelor constitutive ale societății. Eu cred, că mai ușor s'ar putea ajunge la rezultat printr-o înțelegere reciprocă, în care să i-se deie fiecăruia atâta loc, cât i-se cuvine“. Foarte bine! Dar când și unde am fost noi, învățătorii, chemați la o astfel de înțelegere? Nu numai că n'am fost chemați, nu numai că n'am fost consultați niciodată, ci în vederea fiecărei alegeri de această natură, totdeauna am fost inzulțați și batjocoriți. Ziceți apoi, că: „Să ne ferim și de aparența, de a trata pe susținătorii școlii de misera plebs contribuens, ci mai vartos să le arătăm recunoștința noastră, pentru cari aduc jertfe“. Dar când am dovedit noi contrarul? Bat-o focul s-o bată „recunoștința“, dar în multe părți trebuie să o mai împărțim și totuși pentru noi nu rămâne nimic. Și încă una P. Cuvioase. De când sustă aceea, că susținătorii de școale susțin școlile numai pentru „noi“? Cum? Școalele nu sunt susținute de poporul nostru pentru ridicarea și înaintarea lui, ci numai ca mijloc de existență pentru „noi“, învățătorii? Curioasă logică!

Eu cred, P. C., că iubirea adevărată eschide hula. Cine cu adevărat te iubește, acela nu umblă tot mereu cu inzulțe în dreapta și stânga.

Apoi într'un loc ne mai faci P. C. și „golizeși și stăbuți“. Frumoase vorbe! Dar bine P. C. astfel să tratează un corp matur, ca corpul învățătoresc? Este aceasta „tratament părintesc“? Nu vi-se pare P. C. că aceasta e o bătaie de joc la adresa noastră, a învățătorilor? Respingem astfel de tratamente „părintești“ de batjocură!

Dar să termin discuțiile aceste, începute, și continuate de org. ofic. „Bis. și Școala“ cu rezultat atât de edificator, „căci — vorbele P. C. Sale — ne așteaptă încă mult lucru, acolo e locul nostru, iar nu la hărțuiele zilelor de urgie, ce le trăim“.

Dimitrie Popoviciu
învățător rom.-ort.

Scrisoare din Viena

Reflexele stărilor politice din Ungaria în Viena.

— 1 februarie.

Multă vreme li-au succes unguirilor, ca în afară de țările de sub coroana s. Stefan nime să nu se intereseze de stările politice domnitoare la ei în țară, și unele cercuri din străinătate n'au știut mai mult despre Ungaria decât, că este țara, unde se joacă „csárdás“ și că în ea crește paprica. Chiar și în Austria timp îndelungat a fost interesul foarte mic pentru afacerile ungurești, ca și când cele două părți ale monarhiei ar fi fost despărțite nu prin râulețul neînsemnat Leitha, ci prin o mare lată și adâncă și pe lângă aceasta încă prin un zid înalt și gros. Era o vreme, nu de mult, când întâmplările din statele străine interesau mai mult, decât aceea ce se petrece în Ungaria. Aceasta fără îndoială a contribuit mult, că numai acum se deșteaptă în mulți simțul de corelațiune, ideea monarhiei, acum, când pericolul de despărțire de drept public a monarhiei și ruperea armatei în două și-a ajuns culmea. Neperitorul merit de a fi tras atenția opiniei publice din Austria asupra stărilor nesuportabile din Ungaria, cari au inveninat și amărit și relațiile dintre ambele părți ale monarhiei, — este a neuitatului decedat dr. Carol Lueger, care în urma unei inspirații momentane, dar adevărate, și-a pus toată influința sa politică și personală în serviciul naționalităților maghiare și a primit cu brațele deschise deputația mare a românilor din Viena, când aceștia în zădar a căutat să ajungă la treptele tronului cu plângerile lor.

De atunci încoace în Austria neîntrerupt se ascultă plângerile și strigătele de indignare — cari răsună până la noi dincoace — ale locuitorilor nemaghiari din Ungaria. Viena este doar și va rămâne inima monarhiei, și-și împlinește numai atunci rolul său istoric, dacă bate cu aceeaș căldură și iubire pentru toți cetățenii statului, cari sunt credincioși dinastiei și monarhiei.

La tot cazul maghiarii consideră de un amestec neavniincios interesul, care i se dă în Viena dezvoltărilor politice din Ungaria. Aceasta însă nu împiedică, ca acest interes să devină din ce în ce mai mare. Pășirea bărbătească a studenției române dela universitatea din Viena contra contelui Apponyi, — care a cutezat să țină în orașul împărătesc de lângă Dunăre o conferință afirmativă „nepolitică“ despre activitatea sa politică — au contribuit mult la câștigarea și întărirea din nou a simpatțiilor, pentru naționalități, cari suferă greu din cauza politicii sistemice de maghiarizare. Tot așa și demonstrația de ieri a studenției croate contra regimului din Croația, contra disolvării dietei croate, — pentru care numai cu puțin mai înainte au fost alegerile, — contra practicei de confiscare, care face în Croația libertatea de presă cu totul iluzorică, nu va rămâne fără efect. Se știe în Austria foarte bine, că poporul croat ce însemnat are pentru monarhie și coroană, și câți generali viteji și soldați bravi n'a dat el armatei.

Un sistem, care mână pe un așa popor, ca și pe români, pe credincioșii împăratului, la neîndestulare, la desperare, este sistemul demoralizării.

Austriacus.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile
femești oră. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Kosutik-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

Procesul Cuza-Socor

Înainte a unui raport special al corespondentului nostru din Iași asupra desbaterilor procesului Cuza-Socor, reproducem după „Neamul-Românesc“, care la rândul lui reproduce după „Minerva“.

ZIUA I-ii.

În ziua de 16 ianuarie s'a deschis în Iași sesiunea Curții cu jurați. Întâiul proces la ordinea zilei este cel intentat de d. profesor A. C. Cuza d-lui avocat Emanoil Socor pentru calomnie.

Curtea este prezidată de d. consilier de Curte Const. Sturza, asistat de dd. judecători Mărzescu și Vincler. Fotoliului Ministeriului public e ocupat de d. prim-procuror Adam Borcea.

D. A. C. Cuza e asistat de dd. avocați Coroiu și Buicliu, iar d. Socor de dd. Bădărău, Săndulescu și Lascar Antoniu.

În sală se observă o mare afuență în public, iar intrarea nu este permisă decât cu bilete eliberate de președintele Curții.

Ordinea e ținută de un pluton de jandarmi pedestri.

Juriul a fost ales prin tragere la sorți, din dd. căpitan Constantin Popovici, Neculai Alexandrescu, Dumitru Ion, Vasile Gutman, Const. Muntean, Francisc Maier, Corneliu Popa-Radu, Gheorghe Pascu, căpitan Panaitescu, Aurel Bănescu și Petru Dimitriu.

D. președinte dă cetire actului de acuzare, după care face cunoscut juriului că d. Dobrogeanu-Gherea, numit expert de către Curtea cu jurați din sesiunea trecută, și-a declinat însărcinarea.

D-sa adaugă că, dacă în urma desbaterilor ce vor urma, se va izbi de necesitatea numirii unui nou expert, Curtea îl va numi.

D. președinte cere avizul părților din proces asupra acestui fapt.

D. Abgar Buicliu, din partea d-lui Cuza, spune că numirea unui expert ar însemna amânarea din nou a procesului. Expertul a fost cerut de comisiunea juraților din sesiunea trecută pentru a da oarecari explicații. Dar, actuala comisiune necerând acest lucru, procesul urmează să se judece astăzi.

D. prim-procuror, luând cuvântul, cere Curții să ia act de denumirea d-lui Dobrogeanu-Gherea.

În privința numirii unui expert, d. prim-procuror spune să acesta se va putea face numai de către juriu. D-sa declară că nu este pentru numirea unui nou expert.

D. Bădărău, din partea apărării, declară că lasă această chestie la aprecierea Curții.

După o scurtă delibereare, curtea revine asupra numirii unui nou expert și decide judecarea în fond a procesului.

Înainte de a se da cuvântul părții civile, d. Socor propune ca pentru o lămurire cât mai bună a chestiei, ambele părți din proces să renunțe la advocați și să vorbească numai d-sa și d. Cuza.*

D. Cuza opunându-se acestei propuneri, curtea a respins incidentul, după care a dat cuvântul d-lui Abgar Buicliu.

D. Abgar Buicliu, din partea d-lui Cuza, își începe pledoarea prin a releva meritele d-lui profesor Cuza, blamând pe d. Socor, fostul său elev, care datoră respect și recunoștință fostului său profesor, iar nu să-l discrediteze cu o încercare de plagiat.

Sustine că d. Socor n'ar fi autorul broșurii, ci că d-sa a fost numai un interpus.

Arată apoi cu ce mijloace a tipărit d. Socor această carte pentru a-și discredita profesorul, trimițând informații false despre lucrarea d-lui Cuza, în străinătate, la ziare a căror redacție este îndreptată evreilor.

D. Buicliu citează o declarație a d-lui dr. Goldenstein, făcută dinaintea judecătorului ocolului al II-lea din Iași, prin care spune că a tradus din

*) Interesantă idee! Ce ție Cuza, ce ție Socor! — N. I.

In interesul propriu recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare. **Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătesc cu preț ieftin.**

recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăcin din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare.

FISCHER MÓR

comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

A r a d, Piața Andrassy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

limba germană diferite părți ce au servit d-lui Socor pentru a-și face broșura în care se spune că d. Cuza e un plagiat.

D-sa a terminat pledoarea cerând juraților un verdict de condamnare.

După aceia d. prim-procuror Bercea își începe rechizitoriul, care durează mai bine de două ore. D-sa analizează punct cu punct lucrarea d-lui Cuza, căutând să spulbere acuzațiile de plagiat aduse de d. Socor. D. Bercea zice că d. Cuza, constatând fenomenul că poporația românească descresce, iar cea evreiască crește, și-a propus să studieze chestia și să găsească mijlocul pentru a evita pierderea poporației românești. D-sa, după ce face analiza teoriei lui Malthus, analizează pasagiile care au călăuzit pe d. Cuza în alcătuirea operei sale.

Vorbește apoi despre trecutul d-lui Cuza, spune că d-sa încă dela 1886 s'a ocupat de chestia poporației și de modul cum s'ar putea rezolva.

La întrebarea dacă este originală sau plagiată lucrarea d-sale, după ce chestia a fost atât de debătută, spune că e cu neputință ca un om de știință să nu se servească de patrimoniul științific care este comun tuturor; trebuie, însă, văzută buna credință. Din punctul de vedere al legalității, continuă d. Bercea, lucrarea d-lui Cuza e originală, deoarece d. Socor nu poate aduce o hotărâre judecătorească prin care să dovedască că d. Cuza e un fur literar.

Apoi d-sa spune că în mod juridic d. Socor nu poate face dovada și că discuția poate continua numai pe tema bunei credințe.

D. prim-procuror, pentru a face dovada valorii operii d-lui Cuza, dă citire raportului d-lui Petre Missir vorbind despre lucrarea d-lui Socor. D-sa spune că broșura Socor și face mai mult impresia unui pamflet și că d. Socor a fost preocupat numai de decapitarea d-lui Cuza; chiar din întreaga lucrare rezultă că la baza acțiunii a fost reaua credință, d. Socor voind să-și ridice un piedestal pe ruinele d-lui Cuza.

Ședința se suspendă pentru 10 minute, iar, la redeschidere, d. prim-procuror continuă rechizitoriul dând citire unor pasagii din diverși autori străini, și susține, că d. Socor n'ar fi pus nici o muncă pentru a găsi citatele din lucrarea d-sale deoarece în volumul „Poporația” sunt menționate aceste citate.

Terminând, d. prim-procuror cere un verdict de condamnare.

D. Socor își începe pledoaria prin a spune că în broșura sa nu poate fi vorba de o calomnie după cum au afirmat d. Buiciu și primul-procuror, ci de simple adevăruri.

Zice că n'a fost niciodată elev al d-lui Cuza în înțelesul adevărat al cuvântului*), căci, chiar când era student, observa greșelile d-lui Cuza, pe care le relevase în articole publicate în diferite ziare.

Continuând, d. Socor susține că broșura e opera sa, și respinge afirmația d-lui dr. Goldenstein că i-ar fi tradus din autorii germani.

„Dar, chiar dacă n'aș ști nemțește — spune d. Socor — de unde rezultă că broșura nu e a mea?”

Citează din „Amintirile din Junimea” ale lui Gheorghe Panu, în care acesta spune că, voind să combată teoria lui Rössler și neștiind nemțește, a apelat la un amic al său, Cernescu, care i-a tradus opera istoricului german. Rezultă de aici că d. Panu n'a scris el critica? De sigur că nu.

Arată apoi că d. profesor Basilescu, în raportul său asupra „Poporației” recunoaște că d. Cuza e prea încrezător în lucrarea d-sale și citează din acest raport mai multe pasagii în care se spune că opera d-lui Cuza e lipsită de valoare științifică.

D. Basilescu — spune d. Socor — n'a avut timpul necesar să se ocupe de lucrarea d-lui Cuza, dar d-sa citește raportul d-lui Petre Missir care înțerește cele susținute de d. Basilescu¹⁾.

*) Adecă n'a înțeles cursul d-lui Cuza. — N. I.

1) Vorbă să fie! De aceea, pe baza raportului d-lui Missir, cartea a fost premiată de Academie! — N. I.

D. Socor mai dă apoi citire unor pasagii dintr-o broșură a dlui Basilescu, în care se spune că lucrarea d-lui Cuza e plagiată.

Ședința se suspendă la orele 6 seara, anunțându-se continuarea pentru a doua zi la orele 12.

Ziua a II-a

Ședința se deschide la orele 12 și jum.

D. președinte dă cuvântul dlui Emanoil Socor pentru a-și continua apărarea.

D. Socor spune, că concluziile puse de d. prim-procuror în rechizitoriul său sunt în discordanță cu convingerile sale. D. prim-procuror nu a făcut un rechizitoriu, ci a luat apărarea d-lui Cuza, căci nu-i era îngăduit d-sale să tragă concluzii de condamnare fără să-și fi făcut o convingere deplină că d. Cuza nu a plagiat²⁾. Analizează punct cu punct fiecare afirmație din broșura sa, confruntându-o cu lucrarea d-lui Cuza. Sistemul întrebuit de d. Cuza pentru a plagia este un sistem cu totul original³⁾. Sistemul acesta constă în a reproduce din autorii străini pasagii întregi⁴⁾. Așa reproduce din Sismondi punând în ghilemele numai câteva fraze, iar restul de pagini întregi¹⁾ le reproduce cuvânt cu cuvânt fără a arăta de unde sunt luate. D. Socor mai citează pasagii din alți autori ca Malthus și Robert von Mohl, spunând că d. Cuza, nepunând ghilemele, acele pasagii trec ca ale d-sale proprii.

Terminând analiza părții I-ii și a II-a a lucrării d-lui Cuza, d. Socor intră în analiza ultimei părți, partea constructivă a lucrării, despre care d. Cuza spune că este lucrarea sa proprie. D. Socor afirmă că formula relativă la legea poporației este plagiată. Această formulă se compune din două propoziții. D. Cuza a luat propoziția a doua și a pus-o întâiu, iar pe cea dintâiu a trecut-o a doua²⁾, alcătuind formula poporației, pe care o dă ca originală. Terminând, se ocupă de concluziile finale ale d-lui prim-procuror, prin care acesta cerea condamnarea, spunând că un verdict afirmativ din partea juraților ar fi o operă de renegație socială³⁾. Operă de regenerație socială ar fi achitarea mea, spune d. Socor, și condamnarea d-lui Cuza⁴⁾. Nu am avut și nu am ură contra d-lui Cuza, care ca persoană îmi este indiferent⁵⁾.

D. Coroiu (intrerupând): Ai sosit cu revolverul în sala Pașilor pierduți.

D. Socor explică atitudinea aceasta spunând că a scos revolverul, pentru a se apăra contra a 50 de partizani înarmați ai d-lui Cuza⁶⁾. D. Socor spune că, în rechizitoriul său, d. prim-procuror a afirmat că în broșura sa a utilizat un limbajiu prea violent.

D. Cuza, în toate publicațiile sale, a insultat trivial pe oamenii aceia cari ar trebui să se bucure de simpatia și recunoștința tuturor. Citește mai multe articole, publicate de d. Cuza în „Neamul Românesc”, și spune că față cu un asemenea om, nu putea proceda altfel, deoarece avea înaintea sa un calomniator de profesie.

D. președinte atrage atenția d-lui Socor asupra limbajului său violent și suspendă ședința.

D. Socor, la redeschidere își motivează atitudinea, și cere un verdict de achitare.

D. președinte dă cuvântul d-lui Cuza.

D. Cuza cere ca întâi să vorbească avocatul său d. Coroi; d-sa se va ocupa de fondul chestiunii.

D. Coroi arată că jurații nu sunt chemați să judece o chestie științifică, aceasta nefiind de competența d-lor, ci e o chestie juridică, și anume aceea a calomniei, care a servit ca armă d-lui Socor contra d-lui Cuza. Nu a venit pentru a lua apărarea d-lui Cuza, care nu are nevoie de aceasta,

2) Mare psiholog! — N. I.

3) Absolut deosebit de al plagiatorilor. — N. I.

4) Citindu-i. Aici e originalitatea! — N. I.

1) In care analizează tot pe Sismondi. — N. I.

2) Adăugând și tot ce trebuie ca să fie altă formulă. — N. I.

3) Cum, mă rog? Renegație ca trecerea dela socialism la tachism a respectivului? — N. I.

4) Care nu e în discuție. — N. I.

5) Ba chiar simpatie — N. I.

6) Aveau și... artilerie. — N. I.

ci ca o datorie de recunoștință către fostul său profesor. Aceasta pentru a dovedi d-lui Cuza, că, dacă printre foștii săi elevi s'a găsit un rătăcit, care să-l calomnieze, se găsesc însă mulți, cari să facă zid de apărare în jurul d-sale. Explică motivul, care a determinat pe d. Socor să scoată broșura: pofta de a distruge pe un om de valoare d-lui Cuza prin simple afirmații ce nu sunt decât curate calomnii. Se ocupă de lucrarea d-lui Cuza relativ la „Poporație”, cercetând-o cu de-amănuntul și spunând că d. Socor trebuia să puie întreaga lucrare pe două coloane. Citează diferite pasagii din Sismondi, din care d. Socor afirmă, că a plagiat d. Cuza și confruntându-le cu textul „Poporație”, arată că pasagiile luate sunt citate de d. Cuza, și deci nu poate fi vorba de plagiat. Același lucru îl face d. Coroi și cu ceilalți autori, pe cari este acuzat d. Cuza, că i-a plagiat.

Arată, că atunci când cineva se exprimă despre un autor că întreaga sa lucrare e un furt ordinar și nu pune pe două coloane decât crâmpie de fraze, după ce suprimă citatele și numele autorului, este o calomnie. D-sa prezintă juriului toate textele puse de d. Socor pe două coloane care se resumă numai la o pagină de coală, pe când d. Socor declară, că toată opera d-lui Cuza e dela început până la sfârșit un furt ordinar.

D. Coroi se ocupă apoi de cauzele cari l-au determinat pe d. Socor să scrie broșura, zicând, că nu l-a îndemnat la aceasta iubirea de știință ci dorința de a discredită pe d. Cuza în fața opiniei publice, numai și numai pentru că ideile propagate de d-sa nu convin adversarilor săi. Arată situația socială a d-lui Cuza și consecințele ce vor urma dacă prin verdictul dat se va achita domnul Socor.

D. Cuza își exprimă mulțumirea și admirația pentru libertatea și modul demn cum au fost conduse dezbaterile, și e recunoscător d-lui prim-procuror pentru magistratul său rechizitoriu. Felicită comisiunea juraților pentru interesul depus întru luminarea chestiei.

Arată inexactitățile spuse în instanță pe d. Socor, se ocupă de atacurile presei și în special de acelea ale presei evreiești, arătând reaua credință a acestei presei.

Citește din „Opinia” darea de seamă asupra dezbaterilor din ședința de ieri, în care au fost înregistrate fapte absolut inexacte.

Ședința se suspendă, anunțându-se cea viitoare pentru mâine, la ora 12. (După „Minerva”.)

Darul de Anul nou al „Pop. Român”

Transport: 864 abonamente, 3443 cor.

Au mai dăruit următorii:

209. „Sebeșana”, inst. de credit și econ., Caransebeș, 5 abon. 20 cor.

210. D. dr. Augustin Pinte, avocat, Crasna, 3 abon. 12 cor., în loc de anunț de căsătorie cu Eugenia dr. Pinte, născută Schill.

211. „Composesoratul foștilor iobagi” din Bucova, com. Hunedoarei 5 ab. 20 cor.

212. „Un necunoscut” 2 ab. 8 cor.

213. Dr. Mihail Mărcuș, avocat Giula, 5 ab. 20 cor.

214. Căpitan Aurel Păcală, Rogatica (Bosnia) 3 ab. 12 cor.

215. Dr. Cornel Crăciunescu, adv. 5 abon. 20 cor.

216. Dr. Aurel Moldovan, medic, Viena 5 ab. 20 cor.

217. Dr. Ioan Moldovan, Viena 3 ab. 12 cor.

218. Dr. Eugănu Rusu, Viena 2 ab. 8 cor.

Total: 902 abonamente, 3595 cor

MOBILE solide, frumoase și ieftine poți procura numai dela fabrica de mobile a lui **: SZÉKELY ÉS RÉTI :** Marosvásárhely, Piața Széchenyi Nr. 47.

Dovada că lucrurile noastre sunt bune și ieftine, este, că cercul clientelei noastre, crește pe zi ce merge. Dispunem de un asortiment mare în mobile pentru mirese.

Mobile pentru prânzitoare, dormitoare, saloane și pentru domni gargonii.

Prețuri extraordinar de ieftine!

Garnituri engleze de piele.

Persoanelor acreditabile se vinde și în rate. La cereri din provincie ne prezentăm în persoană cu bogatele noastre colecții de mustre.

Telefon nr. 214.

Litere - Arte - Științe

Responsabilitatea scriitorului față de cetitorii săi

de Horia Petra-Petrescu

Academia franceză a avut zilele trecute nouă recepție. În locul rămas vacant după moartea contelei de Vogüé, un romancier și critic talentat, a fost ales Henri de Régnier, căpetenia simbolistilor francezi de astăzi, care a ajuns pe fotoliul academiei în urma „poemelor” și celorlalte poezii ale sale, îmbrăcate în ritmuri sonore, mlădioase, cu rime cântate, cu sentimente mistice, (de multe-ori) menite să evoce „eternul în ceea ce este efemer”, cum zice Lanson.

După cum e obiceiul, a vorbit Régnier despre antecesorul său în discursul de recepție. I-a răspuns, în numele academiei, contele Albert de Mun.

Mă veți întreba: ce au cetitorii români cu acești trei nobili francezi?

Ceeace poate interesa și pe un cetitor român dela noi este următorul fapt: contele de Mun, aducând elogiul operei, din punct de vedere formal, al eufoniei, recunoscând frumusețea versurilor lui de Régnier, remarcată și de criticul Brunetière, într-o prelegere celebră asupra „Simbolismului”, când a zis acesta că poezia lui de Régnier are un „farmec subtil, care-ți pricinuieste neliniște” — a accentuat totodată cu toată energia responsabilitatea unui autor față de cetitorii săi. Accentele întrebunțate au fost de multe-ori atât de drepte și de vehemente chiar, cu adevărul lor, încât numai laudă nu aduceau noului membru al academiei franceze.

Cuvintele lui de Mun ar fi bine să aibă răsunet și în sufletele noastre. Ideile lui să prindă teren mai mare decât îl au acum. Toți mânătorii condeiului la noi să-și ia la inimă cele scrise mai jos (voiu cita în traducere o parte marcantă a discursului) și să-și dea seama că numai astfel titlul de scriitor și de gazetar este un titlu, care onorează.

De Mun trage o paralelă frumoasă între opera lui de Vogüé și a lui de Régnier. Am scris la moartea lui de Vogüé un articol despre „romanaul rus” al său, o operă, care i-a adus gloria în Franța. Și cu drept cuvânt. Într-un timp când literatura franceză ajunsese la un punct mort, urmând realismului cras, fără de nici un ideal, de Vogüé a arătat în volumul său, care e un studiu minunat al literaturii rusești realiste, alt realism, realismul plin de dragoste de neam și de idealism în realismul său.

De Mun urmează astfel, după ce amintește pe simbolistii francezi, ai căror elev a fost de Régnier:

„S'a zis, ca elogiul sau ca învinuire, că d-ta ai fi voit să faci să învie pentru noi în cărțile scrise de d-ta grațiile ușurate ale secolului al XVIII-lea și îndrăzneala lui fără de perdea. Eu nu sunt de loc avocatul din oficiu al acestui timp, care a fost mai mult nenorocit, decât frivol și care a văzut cum pier, din spirite și din moravuri, vechile tradiții ale Franței creștine: și cu toate acestea sunt aproape ispitit să protestez. Căci mi-se pare că d-ta ai tratat secolul al XVIII-lea puțintel la fel cu anticitatea, în care ai ascultat mai des flautul lui Marsyas decât lira lui Apollon, și mai mult cântecele lui Eros, decât discursurile Pallas Athenei. Supt pudra și roșata sa frământa secolul Enciclopediei ideii, cari aveau să răstoarne lumea, dar ascundea și virtuți, la cari explozia omorătoare a acestei idei nouă avea în curând să descopere o energie persistentă. Dacă era de lipsă cu orice preț să cauți eroi, i-ai fi găsit, dar alții decât pe „nemuritorul” Casanova, cum îl numește colecționarul d-tale din „Trecutul, care trăiește”.

Dar nu voiu insista asupra acestei nefericite controversă. Imi rămân destule altele. D-ta n'ai lipsă pentru ca să găsești un cadru potrivit pentru romanele d-tale, să te duci atât de departe, în secolul al XVIII-lea. D-ta scrii într-un timp, în care elita, căreia îi vorbești se laudă cu batjocura cu care ia morala, peste picior, iar d-ta îi oferi ceea ce îi place — adevărate cărți amoroase.

„A, da, te înțeleg bine. D-ta nu scrii pe seama altora, ci pentru d-ta, pentru a-ți satisface

„o plăcere”, care îți pare naturală, „plăcerea de a te desfăta cu evenimente și personaje”.

Aceasta este înștiințarea, care o dai cititorilor d-tale în prefața unei alte cărți, care este și ea una din cele mai plăcute: „Vacanța unui tânăr cuminte”. Ai spus unui biograf al d-tale:

— De îndată ce mi-am tipărit și publicat cartea, nu mă mai interesează. Am uitat-o.”

Asta-i minunat de tot. Iată-te fără de prihană! Dar noi?

„D-ta nu scrii decât ca să te desfășezi! Ușor de zis! Într'aceea însă desfășurarea d-tale nu se închide în casă. Această închisoare ca într'o mânăstire ar face-o, fără doar și poate, mai puțin atrăgătoare, iar d-ta nu te îngrijești să o condamni astfel. Cartea aceasta, care nu te mai interesează, după ce a văzut lumina zilei, abea atunci începe să intereseze pe cititorii d-tale, și de asta nu te plângi de loc. Dacă te-a amuzat un moment, îi deschizi poarta și ea pleacă în lume ca să tulbure inimile, ca să răscolească pasiunile, ca să deștepte poftetele, ca să ofere ochilor imagini, totdeauna acciași în veșmintele sale diferite ale senzualității de care când fugi, când o îmbrățișezi; pleacă ca muzica ei cu tema invariabilă, cu ritmul ei, când arzător, când obosit să cânte la urechi cetitorilor, ca să fie repetată de nenumărate buze.

D-ta zici că nu te îngrijești de această acțiune a operei d-tale, care a fost tipărită. Dar poți lucrul acesta? Poate să uite omul de litere în beția muncii sale proprii că alții vor veni să se adape din potirul său. Poate el să-și scuture cu dispreț față de spiritele pe cari le-a vizitat, praful operei sale, precum ar face-o în treacăt, un oaspete cu sandelele, pe pragul necunoscut al unei case? De loc nu o pot crede! Responsabilitatea scriitorului imi pare mult mai grea, mai apăsătoare, mai înaltă da, și asta. Povară, fără îndoială, dar lucru onorabil într' același timp, misiune, care-i crește profesiunea sa nobilă până la exercitiul unei misiuni sociale.

„Știi că lovesc cu discursul acesta al meu în plăcerile unui timp, timpul nostru, pentru care morala a încetat de a mai avea o însemnare precisă și reguli absolute. Mulți și multe mă vor găsi de „moda veche”. Cu toate acestea nici un subiect nu este de o actualitate mai evidentă, dela prima vedere. Nu este vorba aici de o fantezie de artist sau de literat. Este o doctrină, care se ascunde subțil indiferența d-tale față de soarta cărților d-tale scrise.

„D-ta ai formulat-o odată cu o precizie mare, într'una din cronicile teatrale, scrise pe seama ziarului „Journal des Débats”.

„Arta, spuneași d-ta acolo, n'are să fie morală când rămâne strict obiectivă și impersonală, va-să-zică: când nu ia partea nimărui”.

„Iartă-mă dacă te întrerup aici. Să nu iai partea nimărui — asta este tocmai ceea ce cred eu, că este interzis pentru un scriitor. Arta este în ochii mei podoaba ideilor; dacă nu împlinește rolul acesta, dacă ea se mărginește numai la singura grijă a formei, la cultul frumuseții pentru ea însăși, fie faptele sau gândirile, cari le ascunde ori și ce fapte sau orice gândiri, atunci arta aceasta nu-mi mai pare altceva, decât o opinteață zădărnice a unei indemnări sterpe. Contele de Mun citează apoi o restricție, logică, a lui de Vogüé.

„De sigur, zicea Vogüé, fiecare din noi cedează câteodată tentațiunii de a scrie spre a se amuza, dar este de neînțeles dacă se ridică la rangul de doctrină ceea ce trebuie să rămână o excepție, o recreație momentană față de datorința umană a preotului. Dacă aceasta este literatură, pretind pentru cealaltă un nume mai puțin expus usurpățiilor. Nu vreau de loc să dejosesc cutare sau cutare gen cu reputație libertină: un roman, o comedie pot să fie mai folositoare oamenilor decât un tract de teodicee — o laudă a dumnezeirii. Mă ridic numai împotriva punctului de vedere de a nu pune în nici un caz o intenție morală în opera de artă”.

Atâta am mai voit să citez din discursul academiei franceze.

Noi avem mângâierea, că cea mai mare parte a scriitorilor noștri sunt conduși de principiile de mai sus. În fruntea tuturor celor de astăzi: Coșbuc, Vlăduță și Brătescu-Voinești.

Cronica feminină

Scrisoare d-nei H. P.

Iubita mea,

Simt apăsarea conștiinței pentru tăcerea mea îndelungată. O, și sufletul, acel aparat neobosit și teribil în muștrare! Ceasuri întregi mă chinue. Da, prietena ta poate cu drept cuvânt să presupună, că și tu ești ca celelalte multe, prietene de azi pe mâine, prietenă cu ceva interes, și că simți pentru ea și tu numai prietenie, de aceea răzimată pe pilastrii egoismului. Poate, crede, că ai devenit și tu modernă — schimbăcioasă, și nestatornică, căci acesta e curentul care dominează azi.

O, nu, nu, numai aceea nu! Chiar că să-ți dovedesc, că simpatia, iubirea mea adevărată față de tine și acum e neschimbată, e așa ca acum 11 ani când te-am cunoscut, vreau să reîncep firul corespondenței noastre povestind cu tine dulcea mea numai despre prietenie.

Adevărat lucruri vechi, dar am observat, că tot ce e vechiu, ce e mai din bătrâni, cum s'ar zice, e mai durabil și mai veritabil. Bătrânii nu au avut și nu au știut atâtea șiretlicuri. Strămoșii noștri știau una: Dacă țineau la cineva, țineau cu toată căldura inimii lor curate, și la bine și la rău. Pe ei nu-i neliniștea, că Stan sau Bran ce va zice de va și. că cutare sau cutare e prietenul lor. Și aceasta e prietenia adevărată.

În lumea aceasta nouă cu atâția îndrumători nechemati, toate se schimbă. Azi prietenia adevărată e atât de rară. Azi și prietenia se leagă după mersul vremii, și adeseori întâlnești prietenii de aceea cari în societate mai mică te încarcă de complimente, de vorbe dulci, iar de dos? Clevete și în societate mai mare nu te cunoaște.

Iată tabloul modern, tabloul nenorocit care ca o epidemie se lățește tot mai tare.

M'am cugetat mult asupra prieteniei, am studiat diferite naturi, și știi la ce rezultat am ajuns? Că prietenia adevărată, prietenia ideală, întocmai ca recunoștința, numai în suflete curate, numai în inimi generoase prinde rădăcină. Și m'am cugetat mult, cum s'ar putea feri sufletele tinere, copiii noștri de curentul acesta nefericit: nestatornicia în toate și vânarea interesului? Inșușiri cari înveninează toată gândirea, toată voința din cei cuprinși de această boală și prefăc din ei niște indivizi cu caractere urite.

Neamul nostru asuprit cu mii de necazuri, are lipsă de oameni cu caractere cinștite, are lipsă de luptători generoși cari pleacă cu convingerea să lupte pentru ai săi fără a aștepta bunuri și premări.

Dragă, am venit la acea convingere, că cine nu știe să fie prietenă sau prieten adevărat, acela nu poate fi nici în alte privințe om de încredere.

E fapt, că prietenia adevărată cere jertfe, cere lăpădarea de sine, energie și răbdare, cere să știi da pept cu orice pedecă ce se pune în cale, și pentru prietenii tăi să fii hotărât a sări în foc, câtă vreme aceia merită, și ești convins de frumusețea lor sufletească.

Reînviind asigurarea dragostei nestrămutată ce îți păstrezi și așteptând șirele tale, îți strâng mâna cu căldură.

Ombra.

Cel mai frumos cadou la orice ocazii pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul Din cele trecute vremi, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia” din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto postal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

Scrisoare din Berlin

Scrisorile de iubire ale unui japonez.

Cu vre-o câțiva ani mai înainte, a apărut în marele jurnal parisian „Figaro” un interesant studiu despre „scrisori de femei” în general, și despre „scrisori de dragoste”, în special. Autorul, care dacă nu ne înșelăm este — *Arsène Houssaye* — își susține teza sa, că epitetul de iubire ale femeilor sunt nesincere; că fantezia și tendința de-a idealiza, înăscută femeilor, influențează foarte mult scrisorile lor, chiar inconștient — și că în scrisul lor, femeile răpite de frumusețea și parfumul obiectului pe care-l tractează, ating uneori sentimente și coarde subtile sufletesti, cari răsună ce-i drept admirabil, dar pe cari, cercetând mai de aproape ele nici nu le posed.

Suntem departe de a analiza la acest loc, cauzele psihopatice a afirmării în mare parte justă, a autorului. E o întrebare însă foarte interesantă de rezolvat, dacă aceea ce se poate afirma despre femeie, nu s'ar putea aplica oare tot atât de ușor și față de bărbați și dacă în modul asta acuza, ce se săgetează cu atâta lipsă de milă în inima femeilor, prin revindicarea ei și asupra bărbaților, n'ar constitui o circumstanță atenuantă ușurătoare pentru cele dintâi? Când susținem că epistolele de iubire ale femeii sunt bolnave de un prisos de fantezie — sau mai bine zis de-o exuberantă sentimentalitate, putem spune totdeodată, că și scrisorile de dragoste ale bărbaților, sunt isvorâte de cele mai multeori din impuls, sunt dictate de dispoziții momentane — chiar ca și iubirea lor. Iată deci că pe ambele părți aflăm aceeași dureroasă nesinceritate, care-și are însă felurile ei cauze și motive! Dar în fine, cine n'ar asculta bucuros chiar minciuni de aceea dragălașe, cât de multe? Cine nu s'ar lăsa îmbătat de dulceața de vis revărsată peste hârtia prețioasă, într'un elan de fraze sentimentale? Cui nu i-a bătut oare inima mai repede, când cuvintele alese se înșiruiesc potrivit unul după altul, ca o muzică, în ritm de nocturne, în mângâieri de preludii, în alergări apasionate și în stingeri dureroase de andante pe-o harfă dintr'o simfonie tristă? Și cine e acela, pe care un cuvânt stropit c'o lacrimă, c'o lacrimă neplănsă, să nu-l miște, să nu-l facă să se cutremure și peste șirurile pline de aroma mânuțelor, a gurii, a ochilor și a părului ei, să nu verse zeci de lacrimi ferbiuți, de lacrimi trăite, de lacrimi plânse? Căci și ele acestea toate se pot considera după cuvintele lui *Mantegazza*, la „sublimele nebunii ale iubirii...”

Nu tot atât de inofensive, dar cu mult mai interesante și mai originale, tocmai prin împrejurările cari le determină mai de aproape și prin motivarea lor, sunt „scrisorile de dragoste ale unui japonez”, cari au apărut acum de curând tipărite, la Londra, de *G. R. Motlake*. Japonezul, pe care editorul l-a ascuns sub pseudonimul *Kenrio Watanaba*, este un tânăr și simpatic artist din Tokio, care în chestii de studiu trimis de guvern, pleacă în Europa, lăsându-și acasă rudele, copiii și soția. La Viena el făcuse întâmplător cunoștința unei tinere artiste engleze a cărei fantezie extraordinară de bogată și a cărei ființă neobișnuită, îl interesa în cel mai mare grad. În curând, pe cei doi prieteni, același dor de țară, îi apropie încetul cu încetul, unul de altul, legându-i într'un puternic elan de prietenie. Iar după ce *Miss Meredith*, sub care nume se ascunde simpatica noastră eroină, oferindu-i-se un post de institutoare la un institut însemnat din Londra, pleacă din Viena, Japonezul continuă și mai departe să-și exprime sentimentele sale de prietenie, printr'un schimb foarte des de scrisori pasionate de iubire.

Aceste scrisori, pe cari un critic francez le-a numit „experimentul european al unui japonez” pun în lumină foarte clară deosebirea care există între psihicul rasei albe și între psihicul rasei galbene.

Cele dintâi scrisori ale lui Watanaba, par isvorite din inimă, dintr'un sentiment delicat, cu tot stilul lor tipic japonez: plin de flori, de parfum, de visuri adorate. Englezoaica e mai plină de temperament, lăsând să plutească veșnic de-asupra literelor moarte, simțire profundă și pătimașă, făcând chiar uneori prietenului, promisiuni discrete. Și ele nu fură lipsite de efect. Nici nu trecu o lună dela plecarea ei spre Londra, și japonezul, se hotărî, se'nțelege în interesul studiilor sale, să treacă și el canalul mănecii, să vadă faimoasa insulă veșnic înecată în neguri palide și adânci și

s'o adreze pe institutoarea. În timpul acesta prietenii japonezului nostru îl înștiințează, că soția sa a reînceput relația de dragoste ce a avut-o odinioară cu un fost adorator al ei și intenționează ca după ce i-se va întoarce bărbatul legitim din Europa, să divorțeze.

Scutit de această mai deplină libertate, tonul epistolelor celor doi îndrăgostiți primește nesilit, o culoare mai intimă, mai roza, mai sentimentală. Englezoaica își investimântă glasul iubirii c'un vâl tot mai diafan de sentiment și de isbucniri pasionate; Japonezul face impresia unui om, a cărui inimă împietrită se deschide pentru prima oară la roua iubirii și care sub razele calde isvorite din sufletul prieteniei sale, se aprinde tot mai puternic. Gândul divorțului apropiat îi cauzează aproape dureri psihice.

„Scrisorile tale, sunt, când nu te am lângă mine, singura mea fericire”, scria amoretul japonez. Este interesant — din punct de vedere psihologic — efectul ce l-a avut primul sărut, asupra acestui disprețuitor al felului de manifestare de dragoste europenească. Etern revine în scrisorile lui amintirea acelei plăceri pe care o numește divină, neuitată, sfântă. Căsătoria lui o numește o rătăcire, ce n'are nimic comun cu iubirea; pe iubita sa o numește neîncetat „mireasă” și „soție”. În fine se hotărâse împreună, ca după ce Watanaba se va întoarce în Japonia și va fi luat toate dispozițiile necesare pentru înfăptuirea divorțului, să plece apoi și *Miss Meredith*, și să serbeze nunta lor în Japonia. Dar e curios, că în fața acestor hotărâri și planuri se ivesc neîncetat, tot alte și alte dificultăți. Scrisorile japonezului devin tot mai rare și mai scurte, deși nu încetează de-a fi tot plin de vise și de iubire. El troenește inima iubitei sale cu lucruri delicate, gândindu-se la fericirea viitoarelor lor vieți împreună, pentru a adauge însă totdeauna la sfârșitul scrisorilor accente de resignare, sau de necesitatea unei eventuale amânări.

La sfârșit, după o grea așteptare de doi ani, se hotărăse *Miss Meredith*, să plece în Japonia ca corespondentă și ilustratoare a unui mare jurnal englez. Dar mirele ei n'o așteaptă la Tokio, precum sperase ea, ci sub oarecare pretexte se retrage în altă parte, luni întregi. Când la urmă *Miss Meredith* îi face serioase reproșuri despre felul lui neobișnuit de purtare, japonezul se vede necesitat ca printr'o ultimă scrisoare clarificatoare, să pună cap odată pentru totdeauna comediei europenești.

În această scrisoare Watanaba, mărturisește că în decursul călătoriei sale în Europa, a dorit să și simtă în toate lucrurile adevărat europenești, dar că după reîntoarcerea sa în patrie ș'a schimbat toate concepțiile sale de iubire de mai înainte. La japonezi iubirea ar fi ceva cu totul imoral. Asta ar fi uitat-o el, în cătușele farmecilor ei.

De încheiere îi dorește, ca să se amorezeze de va vrea în unul din venerabilii lor englezi, deoarece el nu poate crede, ca ea să nu se poată îndrăgosti și a doua oară.

Această scrisoare, care se'nțelege nu-i lipsită de loc de tăișul unei sincerități brutale, termină șirul scrisorilor de dragoste ale unui japonez...

Se'nțelege că publicarea unor epistole este profanarea vieții sentimentale a duor persoane, în care n'are voie să pătrundă nici un ochiu neindreptățit. Dar publicarea acestor scrisori, constituie din alt punct de vedere, o operă umană; o contribuție la psihologia japoneză și un semn de luare aminte în fața pericolului galben.

Corresp.

INFORMAȚIUNI

Arad, 3 februarie n. 1912.

Crâmpete

Comparați linguiștile „Tribunei” de acum un an pe lângă „iubitul cititor” de câte ori ataca comitetul național, comparați-le cu violența și lipsa de jenă din aceste zile.

Cât progres!

Nu de geaba se lucră de mai bine de un an la „primerire”. Terenul a fost pregătit pe încetul, „iubitul cititor” a fost educat. Ce a mai rămas azi din stima „iubitului cititor” față de comitet? Acum pot arunca masca și mânușile. „Iubitul cititor” al „Tribunei” nu se mai scandalizează, când cei mai aleși membri ai comitetului sunt numiți „mizerabili, perfizi, amoralți, insolenți, dervizi, urlători”, etc. etc.

Cântați osanele postului Goga căci lui i-se cuvine toată gloria și tot meritul.

Acum înțelegem ce spunea „Tribuna” înainte cu un an, că poate veni o vreme, când dânsa să apere cauza națională (!) împotriva partidului național. N-a fost aceasta o profecție, ci tradarea crimei plănuită.

Nu te-ai lămurit „iubite cititor” nici azi?

I. Corbu.

Dr. Ioan Suciu. *D. avocat dr. Ioan Suciu își mută cancelaria advocațională dela Arad la Boroșineu. Din prilejul acesta, după ce d. dr. Ioan Suciu nu va mai avea puțința de a sta în ajutorul nostru prin conlucrarea sa nemijlocită la munca grea, ce o săvârșim întru restabilirea solidarității noastre naționale, atât de greu zdruncinată prin atentatele nefârșite, ce se țin lanț de aproape 2 ani de zile, simțim datorita de a recunoaște înaintea publicității, că la întemeierea și organizarea ziarului „Românul” și la mutarea aici a foii „Poporul Român” d. dr. Ioan Suciu a desvoltat o muncă cu adevărat uriașă și absolut desinteresată. D. dr. Ioan Suciu a efectuat cumpărarea casei în care s'a așezat tipografia partidului național român, d. dr. Ioan Suciu a condus singur și fără nici o răsplată materială înjgheburile tipografiei „Concordia”, precum și toate transformările de lipsă la casa noastră pentru așezarea aici a redacției și administrației foilor partidului național român. D. dr. Ioan Suciu a condus singur și redactarea foii „Poporul Român” aproape un an întreg. O muncă mare și frumoasă, săvârșită numai din curată dragoste de neam.*

Acum când d. dr. Ioan Suciu părăsește Aradul, îi mulțumim din tot sufletul nostru pentru multele sale osteneți și jertfe aduse cauzei naționale. Îi dorim d-lui dr. Ioan Suciu sănătate și mulți ani de viață fericită, iar cercul Boroșineului îl felicităm de norocul, că primește în persoana fostului său deputat național pe conducătorul însuflețit, pe avocatul harnic, care — nu ne îndoim — va da un nou avânt vieții naționale din frumosul cerc al Boroșineului.

„Budapești Hirlap” și atitudinea „Românului” în chestia manifestației dela Viena. Iată în ce termeni se exprimă organul imperialist maghiar în nr. 27 din 1 februarie n., comentând cele scrise de noi asupra manifestației universităților noastre.

„Un astfel de eroism numai unei inimi bolnave sau blăstămate îi poate procura o astfel de mulțumire și bucurie nebună. Și deoarece marioneta noastră manifestată față de români suferă în fruntea românilor numai astfel de români, ne putem închipui, ce putem aștepta în cazul continuei noastre toleranță, dela aceștia și dela urmașii lor, cari imediat ce încep să facă politică, imediat își dau seama de situația favorabilă, că ei au două patrii, dintre cari, una așa numită „Patria mună”, totdeauna primește cu brațele deschise pe aventurierii politici „cari fac fapte vitejești în mod românesc”.

Aceasta este limbajul cel mai civilizată al organului imperialist, pentru niște oameni, care nu au altă vină, decât aceea că și-au aruncat indignarea împotriva aceluia, care a răpit 600 de școli neamului lor, făcând cel mai barbar atentat la ființa lor națională.

Dr. ȘTEFAN TAMĂȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Din fericire suntem obișnuiți cu nebuniile lui „Budapesti Hirlap”, așa, că încă una mai mult sau mai puțin nu ne impresionează.

Contele Aehrenthal. Buletinele date despre morbul contelui Aehrenthal, spun despre o întoarcere spre bine a stării lui sanitare. Dumineca trecută criza morbului a trecut favorabil și din zi în zi pacientul se află tot mai bine.

Se va face o consultație a medicilor și se va hotărî ziua plecării sale în concediu la Italia.

Rectificare. La darurile de anul nou pentru „Pop. Român” a apărut în „Românul” nr. 6 din 8/21 ianuarie, sub numărul de ordine 137:d. Alex. Sămurianu, București, 5 ab. 20 cor., în loc de: d. Alex. L. Lăzureanu 5 ab. 20 cor.

Pentru colaboratorii noștri. Fiindcă scrisul pe ambele pagini ale folior, pricinuesc greutăți și întârzieri la culegere, rugăm pe colaboratorii noștri să binevoiască a ne trimite manuscrisele, pe viitor, scrise numai pe câte una din pagine și cu cerneală...

Vizita ministrilor ungari la Zagreb. Din Zagreb se telegrafiază: Ministrul de finanțe Lukács, ministrul de comerț Beöthy, ministrul de agricultură contele Serényi și ministrul de honvezi Hazai, a căror activitate se estinde și asupra Croației, vor veni la Zagreb, ca să cunoască cercurile politice de acolo.

Cercurile din jurul guvernului ungar conced, că în ultimele consfătuiri cu banul cel nou. Cuvai, s'a relevat ideia, că numiții ministri să intre în relațiuni mai intime cu cercurile politice croate și pentru aceasta să călătorească la Zagreb. Aceasta s'a plănuț, nu ca să meargă toți miniștri deodată, ci fiecare ocazional și dupăcum vor pretinde eventuale chestii actuale.

Un termin însă nu s'a hotărît.

— **Să ne ferim a aduce în circulație și a cumpăra sămânță de sfeclă rusească,** care nu e curată și totodată n'are forță germinatoare. Fiind mare lipsă de sămânțe anul acesta, firmele din Bisenz și Quedlinburg au vândut o mare cantitate de sămânță de origine rusească. Societatea economică a luat poziție contra acestora și pentru a feri pe economi de mari pagube, cași în interesul întreținerii vitelor și prăsierei lor a adus la cunoștință că toți acei, cari vor vinde sămânțe numind fals specia și originea lor comit înșelătorie, deci fapte ce se vor pedepsi. Totodată societatea economică a apelat la societățile surori ca să sprijinească și ele această hotărîre luând toate măsurile pentruca să determine pe economi a nu mai procura sămânță de origine îndoiioasă, fără putere de germinare sau amestecată, cum e cea rusească.

O evadare cu balonul. Unul din cei mai primejdioși criminali din Olanda, Wilhelm Voss evadase acum câțva timp din închisoarea dela

Schweningen și reuși să fugă în Franța cu un balon dirijat de fratele său. Aci însă, el fu recunoscut și arestat. În cursul unei plimbări Voss reuși din nou să scape de sub supraveghierea sentinelilor și să dispară. Fratele său fu arestat.

— **Boală nevindecabilă,** a fost crezută de voacuri epilepsia. Credința veche însă, încetul cu încetul s'a pierdut și mai ales de când s'a dovedit de curînd experiențele făcute cu radiumul, au un succes neașteptat. Medicul specialist Dr. Szabó B. Sándor, care pe terenul vindecării epilepsiei, și până acum a avut un frumos renume, prin aceea, că puterea de vindecare a radiumului, a folosit-o și la vindecarea epilepsiei. Cu modul acesta combinat, se face cu puțință vindecarea morbului mai dela rălăcină, dupăcum documentează multele cazuri vindecate. Pentru cei-ce își caută de sănătate și doresc ceva deslușiri, să se adreseze dlui Dr. Szabó B. Sándor, birou de consultații pentru bolnavi în Budapesta, V., Nagykorona-utca 18 sz.

O idee salutară. Cu datul: Făget 25 ian. 1912, primim dela d. avocat dr. Gheorghe Gărda, următoarea scrisoare: „Mult stimat d-le redactor! Deja dela începutul activității mele ca avocat, multor clienți de ai mei, ocazional, le făceam mai multe mici servicii juridice, parte informative, parte de altă natură, pentru cari servicii, de regulă, îmi oferiau oarecare onorare, cari de regulă erau așa de mici, de mai bine renunțam la ele. Nu am făcut însă bine, deoarece clienții mei contau la aceea, că pentru serviciul făcut au să-mi plătească ceva și când vedeau că eu renunț la plată, suma care era destinată pentru mine, o beau în birturi și astfel banii aceștia sistematic ajungeau în mâni străine. Văzând, că bunăvînța mea nu are rezultatul dorit de mine, m'am enștat, că totuși va fi mai bine, dacă banii aceștia îi voi aduna eu, ca apoi să-i folosesc în favorul națiunii române. Ideia aceasta am și realizat-o. Am lăsat să-mi facă o pușculiță (picșă) de tinichea cu lăcăt pe ea și în pușculița aceasta am adunat toți creștării, cari mai înainte se cheltuiau pe beuturi spiritoase. Acuma e anul de când am început colecta aceasta. Descuind pușculița am aflat în ea o sumă de 98 cor. 70 bani, sumă adunată așa zicând crișari de crișari. Suma aceasta am întregit-o la 100 cor. și cu poșta de astăzi am trimis-o pe adresa d-voastră, ca să binevoiți a o transpune comitetului „Fundatiunii Liviu Marcu”, căreia îi donez suma aceasta. Colectarea în forma de mai sus o voi continua-o și mai departe, iar sumele colectate în fiecare an le voi folosi pentru un scop filantropic. Cu deosebită stimă: dr. Gheorghe Gărda avocat. Confirmăm primirea sumei de 100 cor. pe care am transpus-o la locul de destinație. („Dreptul”).

Un dar al sultanului pentru albanezi. Sultanul voind a-și manifesta recunoștința față de albanezii mohamedani, cari în repetite rânduri au dovedit că sunt credincioși Porții, a dăruit acestora

un fir de păr din barba profetului, — ordonând, ca această relievă să fie păstrată în moscheea din Wuzitu și din când în când să fie arătată credincioșilor.

Spionajul rusesc din Austria. Din Cașovia vine știrea, că spionul rus Paul Elkan, arestat acum câteva zile, a desfășurat în domeniul spionajului o mare activitate. El însuși angaja, spioni, le dădea diferite misiuni, și-i cerceta el însuși despre rezultatele lor. În anul 1906 el fusese în Viena, de unde opera. Se afirmă, că el ar fi în posesiunea și a planurilor de mobilizare a garnizoanelor Przemisl, Cracovia și Lemberg. Nu s'a putut totuși stabili dacă hărțile respective au și fost trimise statului major rus din Varșovia. Sunt iminente mai multe alte arestări.

Căsătorie. D-șoara Iustina Filipan (Bistrița) și d. dr. Petru Meș, avocat (Aiud), își vor serba cununia religioasă, luni în 5 februarie st. n. 1912. Sincere felicitări.

x **Oferă albituri pentru mirese,** lucrări proprii, în executare solidă și specială: Heim J. atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 20.

Aviz! Fiecare român de bine, care arfi lip. de mașini agricole, motoare cu benzin ferării arme, etc., să cerceteze firma românească **Frații Burza din Arad,** (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

x **Atragem atențiunea stîm. noștri cetitori** asupra anunțului „**Băncii Generale de Asigurare din Sibiu.** Fiind unica instituțiune românească de asigurare, recomandăm celor interesați, să-se adreseze aci în orice afaceri de asigurare, cu toată încrederea.

x **La firma Kerpel Izsó din Arad,** să imprumutăm cărți de cetit, (să dau și în provincie) pentru 60 de volume să plătește pe lună 1 cor. 40. Pentru 180 de note de pian plătește pe lună 2 cor. 40.

x **Articoli de tombolă și pentru cadouri!** n aleggere uriașă, se află pe lângă prețurile celei uai ieftine la Fischer Simon Nagy Aruháza, Arad, Szabadság-tér No. 12.

x **Grăbiți și cumpărați dela Korányi în** piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai seurt timp.

Redactor responsabil: Atanasie Halmăglan.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(17)

— Urmare —

— Dați-mi voie să vă rog ca să bineveți a vă instala în toată voia în fotoliul acesta, zise Manilof: veți recunoaște că în adevăr e destul de comod.

— Nu mă îndoiesc; dar dați-mi voie să șed pe scaunul acesta.

— Dați-mi voie să nu vă permit aceasta, zise zâmbind Manilof; acesta e un fotoliu destinat pentru vizite, și vrând nevrând, vedeți d-voastră, trebuie să-l ocupați.

Cicikof, învins, se așază în fotoliu.

— Imi veți da voie acum să vă ofer o țigare.

— Nu, căci eu nu fumez — răspuse Cicikof cu un aier care zicea: „Plăcuta mea gazdă, imi pare rău că te refuz”!

— Și pentru ce aceasta? — zise Manilof, și el cu un ton gingaș care zicea: „Adorabilul meu oaspe și prieten, imi pare rău că îndur un refuz”.

— M'am ferit de-a mă deprinde cu el; mă tem: se zice că slăbeste pieptul.

— Dați-mi voie să vă observ că aceasta-i o prejudecată. Eu sunt foarte convins că a fuma tutunul din lulea e mai sănătos decât a-l trage pe nas. În regimentul în care am servit, era un locotenent, un foarte plăcut și foarte bine crescut, care nu se despărția nici odată de luleaua lui; fuma la masă, în pat și aiurea, și peste tot și mereu; pare a fi peste patruzeci de ani, și îl învidiază până și cei mai voinici”.

Cicikof răspuse că aceasta se întâmplă în adevăr, și că sunt astfel în natură multe lucruri pe cari spiritele cele mai fine și cele mai luminate nu le pot explica.

— Dar permiteți-mi mai întâi ca să vă adresez „o mică jalbă” — adaogă el cu o voce în care se simția nu știu ce ciudățenie de emoție și întonație guturală.

Și numai de cât, Dzeu știe pentruce, el caută înapoi. Și Manilof, simpaticul Manilof, și întoarse capul.

— E mult de când a-ți făcut recensământul pe moșile d-voastră, și decând va-ți prezentat raportul despre aceasta autorităților.

— Cel din urmă recensământ, a da! e mult de atunci, e în adevăr... da, e ca la vre-o... la dreptul vorbind, nu-mi aduc aminte cât este.

— De atunci au murit mulți țărani?

— Hm! la dreptul vorbind nu voi putea spune... aceasta-i o afacere asupra căreia nu voi face rău să-mi consult intendentul. Hei! careva... Adu-mi pe intendent, trebuie să fie aici astăzi.

Intendentul se arată după zece minute abia.

Era un om ca de vre-o patru-zeci de ani, un țopărlan care se bărbiera, care sub surtucul caf-taului la umerii lui largi și care, după apariția ducea o vieață foarte fără grijă; fața lui era rotundă și plină, tonul ușor gălbiniu al pielii și micii ochi umezi, abia întredeschși mărturisiau că era un mare prieten al patului de puf și al macatului de fulgi fini. Totul în el spunea că și făcuse din bielsug culcușul, așa cum fac în genere domniii intendenți ai boierilor absenți ori ai boier-nașilor prezenți la moșile lor.

Pe când încă nu era decât un băiat tânăr având norocul să învețe să citească și să scrie fusese atașat la serviciul casei stăpânului său; apoi se căsătorii cu o fată de încredere a doamnei; această femeie tânără îi încredintă cheile și paza a toate mai des de cât ar fi trebuit el însuși în curând luă în chip vremelnic, apoi definitiv, funcțiunile soției sale; apoi suplini, și în sfârșit înlocui pe vechiul intendent.

Odată intendent, el se puse, fără a șovăi și din instinct, a lucra ca intendent, se legă și se încumetri prin cununii, botezuri de familie și afaceri, cu toți cei cu greutate din sat, și făcu așa apese muncile și sarcinile asupra săracilor: aceasta-i regula. Se obișnui încetul cu încetul a nu se mai scula înainte de opt și a-și bea ceaiul fără zor și ca adevărat gustăreț, ceia ce mai adăoga încă o bună oră și jumătate dela tiena prelungită a nopților lui.

(Va urma).

Nr. 5580/1912 Ianuarie 16.

PUBLICAȚIE.

Se publică spre cunoștința amatorilor că în ziua de 15 Februarie 1912 la orele 9 dimineața, se va ține la Pyrotechnia Armatei, București, **licitație publică**, în conformitate cu legea comptabilității generale a statului pentru darea în întreprindere a:

1. Construcția unei săli de zid pentru recepția materialelor.
2. Mărirea atelierului de capse, și înlocuirea unui fronton de zidărie cu șarpantă de lemn.
3. Construcția unei magazii de zid, cu șarpantă de metalică.

Toate acestea în valoare de 91000 lei (nouă zeci și una mii lei).

Licitatiunea se va ține în conformitate cu legea Comptabilității generale a statului art. 72—83 și în condițiunile generale de ordine și administrație.

Garanția provizorie prevăzută în condițiunile de ordine și administrație se va depune la Cassa de Depuneri Consemnațiuni și Economie, iar la licitație se va depune numai recipisă.

Dosarul special compus din planuri, devize, caetul de sarcine condițiunile speciale tehnice de ordine și administrație etc. se pot vedea în orice zi de lucru dela orele 8—11 a. m. și dela 2—5 p. m. afară de sâmbetele după amiază.

Directorul Pyrotechniei:

Colonel, **Hepitez.**

Șeful Secției 6-a:

Locotenent, **Dimitriu.**

„AJUTORUL“

— societate pe acții în Șeica-mare. —

Concurs.

„AJUTORUL“ societate pe acții în Șeica-mare, publică concurs pentru un post de **practicant**, cu un salariu anual de 1000— coroane, plătibile în rate lunare anticipative.

Dela recurenți se recere să fie absolvenți ai unei școli comerciale și să cunoască limba maghiară — trimițânduși documentele până în 20 Februarie st. n. a. c.

Alesul dacă va corespunde după un serviciu de un an, va fi denumit funcționar cu drept de pensie.

Postul e de-a se ocupa îndată după alegere.

Șeica-mare, în 28 Ianuarie 1912.

Diracțiunea.

Oleul de urechi

al renumitului medic fizician și de stat major **Dr. G. Schmidt**, vindecă în scurt timp și temeinic **asurzirea, curgerea și vijeitura de urechi**, auzul greu chiar și în cele mai grele cazuri. O sticlă 4 cor. Comande la apoteca „**Salvator-Apotheke**“ în Stapar.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeodată recomand

atelierul meu de blănărie

pentru toate lucrările ce cad în bransa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BĂLINT „JANOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

Ces. și reg. privilegiatele
**Bandage pentru
surpături**
cu pelote de gumi pneumatice, sunt cele mai perfecte.

Corsete pentru doamne și domni, în toate cazurile de vătămături și morburii ale părților corporale inferioare.

Giorapi de gumi pentru sgarăituri de arterii și vine.

Mâni și picioare artificiale în cazuri de amputări

Aparate ortopedice pentru mărș și sprijinit (cărji).

Corsete artificiale pentru defecte corporale. **Aparate ortopedice** pentru băieți și fete, precum și tot soiul de articli pentru sanatorii se confecționează după cele mai nouă sisteme și mai modernă tehnică cu prețuri moderate originale de fabrică.

Cele mai nouă liste de prețuri ilustrate, cari conțin c-a. 3000 ilustrațiuni și îndrumări de folosință se trimit la cerere **gratuit și franco** de către „**Fabrica ces. și reg. priv. de bandage și specialități medicale a lui**

KELETI I. BUDAPEST, IV., Prov. Koronaherczeg-ut. 17.

Fondată 1878.

Telefon 13—76.

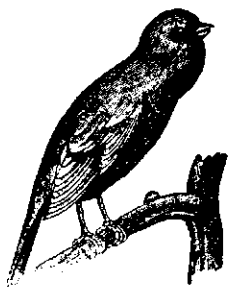
REDUGERE COLOSALĂ ÎN PREȚ

PENTRU ANUL-NOU. DACĂ VOIEȘTI SĂ CUMPERI IEFTIN, CERCETEAZĂ NUMAI DECÂT MAGAZINUL PENTRU PARDISEIE DE DAME A LUI

SCHWARTZBERGER MANÓ

ARAD, STR. VÖSÖSMARTY Nr. 3.

UNDE POTI CUMPARA PE LÂNGĂ PREȚURILE CELE MAI IEFTINE PARDISEIE PENTRU DAME ȘI COPIL, DUPĂ MODA CEA MAI NOUĂ, PRECUM ȘI ALTE ARTICOLE DE BLĂNĂRIE.

Recomand**canari cu tril nobil**

din propria, prăsilă în mare, cu prețul cel mai ieftin, exemplare excelente cu voce foarte plăcută și tremurătoare: Expedarea o fac cu poșta (rambursă) pe propriul meu rizic garantând pentru sosirea nevătămată sănătoasă și veridică a exemplarelor. Bărbătuși cântăreți cu 8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuște cu 3—4—5 cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tratamentul paserilor canarice la cerere trimit cu plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU

— prășitor mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

Desfacere de prăvălie concesionată**Hoffmann**
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej
pentru a târgui ieftin.

Paltoane-raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela „**Wiener Schossfabrik**“ cu prețuri originale de fabrică, rochii frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Cămeși femeiești brodate: 1 fl. 65 cr.; calitate mai bună 2 fl. 25 cr. și 2 fl. 60 cr. Un val de pânze de 30 cote 6 fl., calitate mai bună 7 fl. 50 cr.;

Un carnis (susținător de perdea) frumos de aramă 1 fl. 75 cr., mai fin masiv 2 fl. 50 cr.

Un vitrage (susținătoare de perdea la ușă) de aramă 15 cr.

Resturi de șifoane și pânze în preț de jumătate.

Rog priviți galantarele mele.

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

ÎNȘOȚIE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisköküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“
ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltati la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —

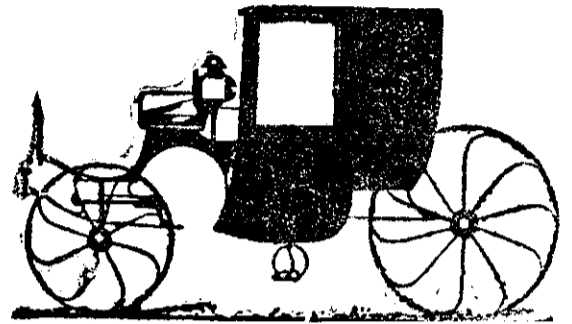
Kováts és Thomay

fauri și fabricanți de trăsuri

Arad, Strada Kossuth Nr. 2.

Avem onoare a recomanda atelierul nostru cu renume bun de

făurit și fabrică de trăsuri.

După cunoștințe de 7 ani câștigate în fabrica Kölber Testvérek, furnizorii curții regale, ne-am așezat aici și suntem în poziția a satisface celor mai mari recerinte. Pregătim trăsuri nouă în orice execuție, asemenea facem reparaturi pe lângă prețuri convenabile.

Depozit de trăsuri gata.

Catalog gratis și franco.

Cu deosebită stimă:

Kováts și Thomay,

faur și fabricant de trăsuri.

Arme de vânătoare

sistem Novotny,

Revolvere

sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramofone de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere, harmonice. Binoculuri și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de ghiță, căhale, cuptoare, aparate modern de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea. jente de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitatea cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conteurent semestral sau anual dela

„GENTRY“

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: PARTENIU COSMA,

directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospece, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afari sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca gener. de asigurare“

Sibiiu—Nagyszeben. (Edificiul „Albinei“).

Convocare.

„CHEVEREȘANA“ reuniune de credit a comunei Nagykövérés invită la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în 11 Februarie st. n. 1912 la orele 2 d. a. în locuințele institutului.

Obiectele adunării:

1. Alegerea președintelui și 2 bărbați de încredere.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de reviziune, asiderea darea absolutului.
3. Deciderea asupra distribuirii profitului curat (4178 cor. 58 fil.) să se socoată în fondul de rezervă.
4. Schimbarea §-lui 28 din statute.
5. Alegerea a unui membru de reviziune.
6. Eventuale propuneri.

ACTIVA.	CONTUL BILANȚ.	PASIVA.	
Cassa	3199 35	Acțiune	37977
Cambii (intab. 119920 cor.)	289901	Fondul de rezervă	2740 42
Datorații	400	Fondul de rez. contr. int. fruct	164 40
Mobilier 350—		Depuneri	68101 62
amortizare. 100—	250	Cambii reescomptate	177838 —
		Creditori	93 87
		Interese transitoare	2656 46
		Profit pe anul 1911	4178 58
	293750 35		293750 35

SPESE.	CONTUL PROFIT și PERDERE.	VENITE.	
Amortizare din mobilier	100	Proviziuni și taxe de scriere	550 80
Interese după depuneri	3321 62	Interese de întârziere	282 80
Spese de manipulare	3473 36	Interese după acțiuni	2 25
Interese după reescompt	10292 49	Interese după escompt	20530 20
Profit pe anul 1911	4178 58		
	21366 05		21366 05

Nagykövérés, 1911 december 31.

DIRECȚIUNEA:

Delimán s. k. Blidár D. s. k.
președinte. cassar.
Berthóty s. k. Kissozán s. k. Blidár I. M. s. k. Miksa s. k. Brestin s. k.
Stefanesku s. k. Radován m. p. Blidáriu Nic. m. p. Blidáriu I. G. m. p. Damián m. p.

Bilanțul prezent confrontându-l cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă le-am aflat cu acelea în consonanță și exacte.

COMITETUL DE REVIZIUNE:

Janatka m. p. Weisz m. p. Scheirich m. p. Blidáriu m. p.
președinte.

Cafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Klgr.	Cor. 1 60
Portorico 1/2 "	" 1 90
Cuba 1/2 "	" 2 —
Iava aur "	" 1 70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Klgr.	Cor. 1 90
Calitate fină 1/2 "	" 2 20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me- nado, Mocca) 1/2 Klgr.	" 2 60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Klgr.	Cor. 2 50
Tea de Congo 1/2 "	" 3 —
Mixtură pentru familie 1/2 Klgr.	" 5 —
Tea imperială foarte fină 1/2 Klgr.	" 6 —
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 "	" 7 —
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Klgr.	" — 80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1 90
1 litru rum fin de Brazilia	" 2 40
1 sticlă 1/10 rum de Jamaica	" 3 50

Renumitul „ARDEIU KOTÁNYI“ se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și

Arad, József-főherceg-ut Nr. 3

in edificiul băncii „Arad-Csanádi Takarékpénztár“.

(Nr. telefonului 809).

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări

: în branșa aceasta. :

Face și execută planuri

de zidiri pe lângă prețu-

turile cele mai moderate.

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VĂRȘET

LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva HUGO APFELBAUM

CEL MAI MARE DEPOSIT DE

MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII

PREȚURI MODERATE.

VĂRȘET STR. KUDRITZER

No. 11 și 16.

(TĂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

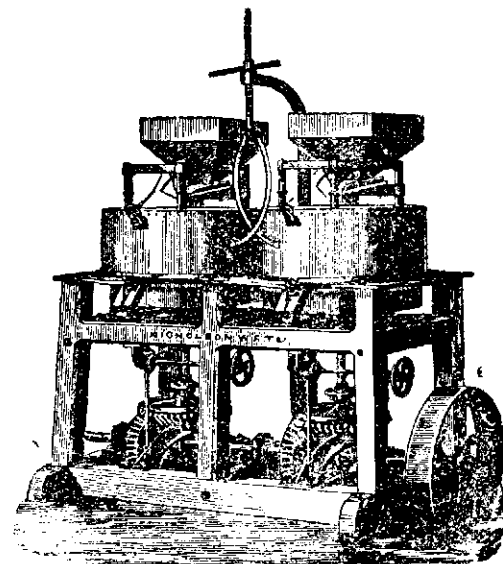
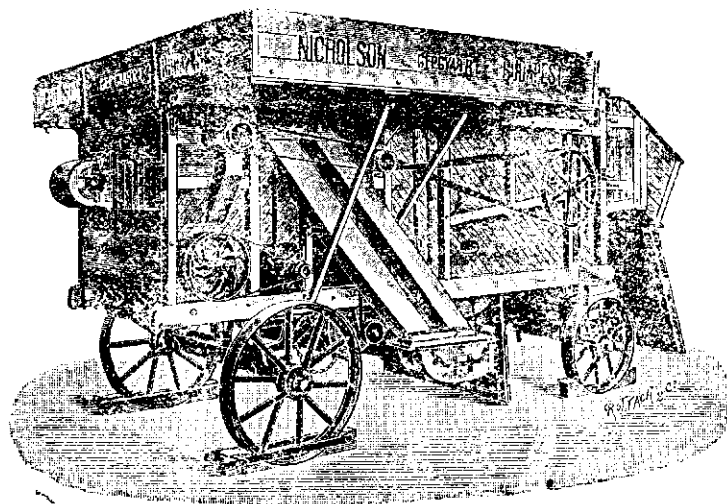
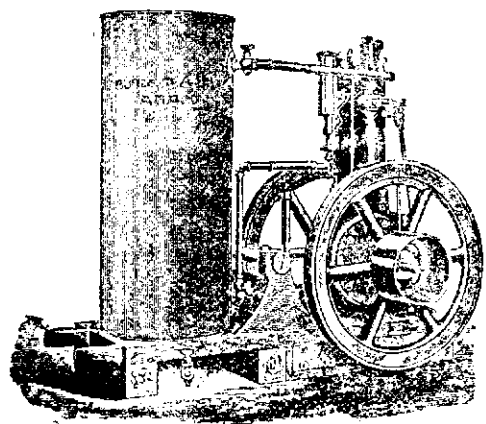
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină, cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta. ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Deta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu casete de economizare.

■ ■ ■

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

■ ■ ■

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

■ ■ ■

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

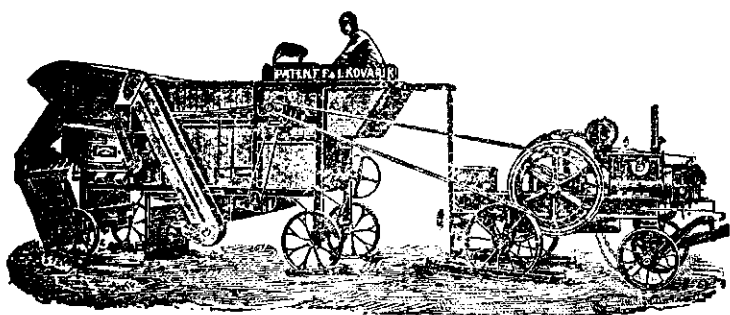
■ ■ ■

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

■ ■ ■

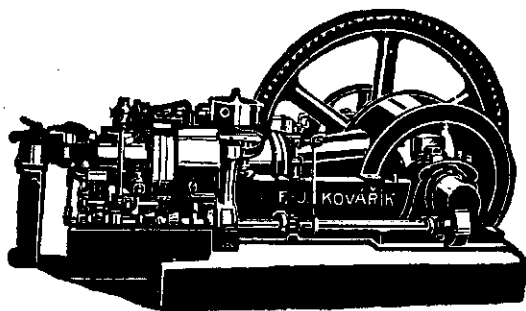
Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Fabricat de primul rang.

Chezășie pentru funcțiune sigură.

Cel mai nou sistem de mașini de treerat cu abur sau motor, construcție patentă.

Motoare cu olei brut și motoare sugătoare cu gaz, presiune mare, sistem Diesel.

Despărțământ pentru tot felul de mașini agronomice. Mașini de abur, de treerat, secerat, cosat, sămănat etc. în cea mai solidă executare.

Kovárik F. és J.

prossnitzi gép- és motorgyár r.-társ. fióktelepe.

Budapest, V., Szabadság-tér. Nr. 14.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Nu numai pentru publicul din loc dar și pentru cel din provincie este de însemnătate dacă își cumpără cele trebuincioase din

prăvălia de dantele (Csipke áruház)

din strada Asztalos Sándor nr. 4, pentru că a sosit marfa de iarnă și o vinde pe un preț foarte ieftin:

Rugăm a ceti prețurile mai jos însemnate.

Mănuși de lână curată pentru bărbați și femei 35 cr.	Cămăși trico, jaeger, pentru bărbați și femei 90 cr.
Mănuși de lână curată pentru copii, vârgate sau albe 20 cr.	Ismene trico, jaeger, pentru bărbați și femei 80 cr.
Ciorapi pentru femei, jaeger, vârgați sau albi 45 cr.	Trico pentru copii, jaeger 50 cr.
Ciorapi pentru femei, împlețiți 25 cr.	Blouse flanel 75 cr.
Gamasch de lână pentru copii 45 cr.	Neglige flanel 2.70 cr.
Mănuși glacé căptușite pentru femei 75 cr.	Blouse din materie 1.20 cr.
Cămăși pentru copii R. chiffon 85 cr.	Taft de mătase 70 cr.
Cămăși pentru copii zephir colorat 85 cr.	Blouse de mătase vârgate 70 cr.
Cămăși pentru bărbați R. R. chiffon 99 cr.	Plolere pentru bărbați și femei 1 fl. 20
Cămăși de noapte pentru bărbați 1 fl. 20 cr.	Cămăși pentru fetițe R. chiffon 48—65 cr.
Cămăși pentru femei R. Chiffon 75 cr.	Batiste, duzina cu 58—1.20 cr.
Ismene pentru femei R. chiffon 74 cr.	Gulere numai 7 cr. bucata
Jipon de klott cu crețe duble 1 fl 50 cr.	Mangete părechea 6—8 cr.
Jipon de mătase 3 fl. 75 cr.	Congrè lucru de mână 1 fl. 25 cr.
	Dantelă metru dela 1 cor. în sus
	Pânză de dantelă dela 25 cr.
	Gulere de dantelă 50 cor.
	Cravate pentru bărbați 10 cr.
	Mănuși glacé obicinuite 58—85 cr.
	Mănuși glacé albe lungi 1 fl. 50 cr.
	Ciorapi pentru femei 39 cr.
	Bretele 30 cr.

Mare deposit în dantele spre ales!

Mare deposit în dantele spre ales!

Acestor prețuri corespunde calitate bună și trainică.

Afară de acestea au sosit în mare cantitate cârpe de berlin împletite, cârpe nimalaia, gilețe împletite, gamasch împlețiți și trico pentru femei, paltoane, caraciil pentru copii, Șaluri împletite de mătase. Broderii fine elvețiene. Perdele, aceporințe de pat tüll, corsete reform. Surțe de luster și clott.

Covoare linoleum. Albituri fine pentru femei. ș. a. ș. a.

Prețuri surprinzător de eftine!

Prețuri surprinzător de eftine!

Rugăm pe p. t. public cumpărător a se convinge de eftinătatea prețurilor.

Cu stimă: **Csipke Aruház.**

NEUMANN M.

CROITOR DE BĂRBAȚI.

COSTUME DE FRAC, SMOCHING, REDINGOT ȘI JACHET, GATA SAU DUPĂ MĂSURA IN EXECUTARE : NEESCEPTIONABILĂ. :

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fetițe în

A R A D.

CAFEA

permanent proaspet prăjită.

TEA

din cele mai bune soiuri.

RUM

în sticle originale și propriu umplute se află numai la

„ATLANTICA“

IMPORT DE CAFEA ȘI TEA.

ARAD, Bulevardul Andrásy Nr. 20.

(Telefon Nr. 609).

Andrásy Gábor măsur

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public, că în str. Kasza Nr. 45 am deschis atelier de măsurit. Primesc totfelul de lucrări pentru zidiri și mobile în bransa mea, executându-le prompt și conștiințios. Comandele din provincie le execut prompt. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, român

Cu toată stima:

Andrásy Gábor,
măsar de mobilă și zidiri.

Nr. Telefonului la fabrică 423.

FABRICĂ PENTRU MATRAȚE, MOBILE DE FIER ȘI ARAMĂ.

Recomandăm Onor. public **mobilele** noastre de fier și aramă, fabricate proprii, executate excelent.

Madrațe eu ramă de fier sau de lemn, în orice măsură, executare solidă.

Efectuim orice reparări, precum și vopsirea mobilelor de fier.

FABRICA:

ARAD, STR. AULICH LAJOS Nr. 14. | ATELIER:

ATELIER:

IN STR. JÓZSEF-FÓHERCZG Nr. 7.

Prețurent trimitem la cerere gratis și franco. (Telefon Nr. 423). — Rugând binevoitoarele comande, semnăm

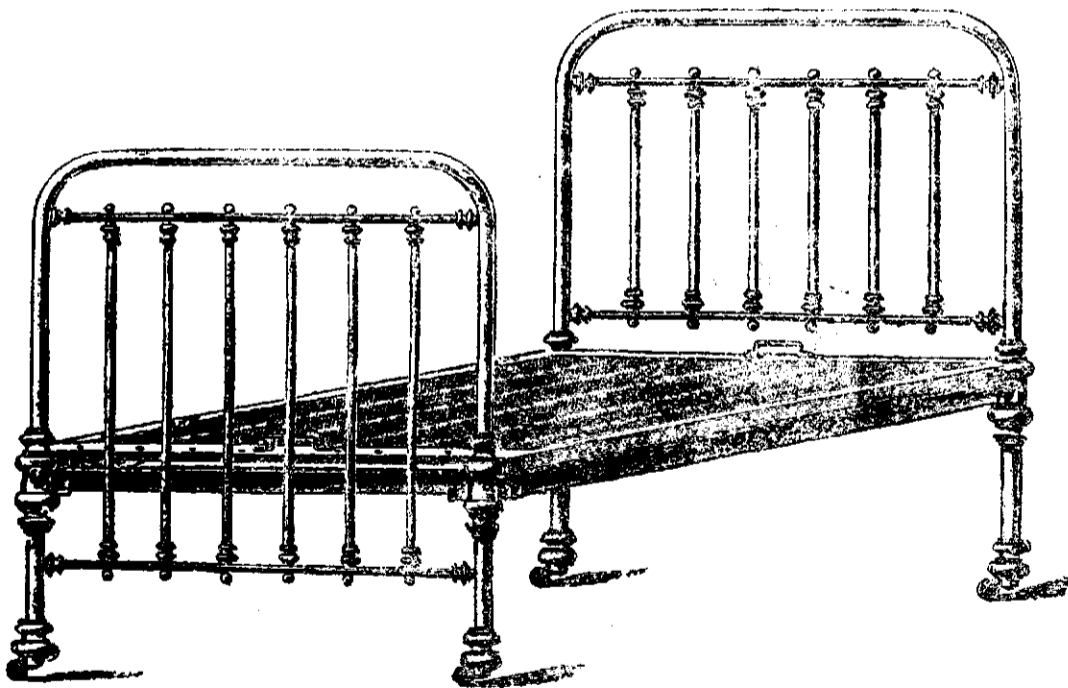
Cu stimă:

FRĂȚII FLEISCHER.

Tot aci se primesc învățacei din casă bună, cu plată, pentru atelierul de lăcătușerie și lustruire.

Nr. Telefonului la atelier 183.

FONDAT ÎN ANUL 1893.

FONDAT ÎN ANUL 1893.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central“ condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase dretensiuni. După teatru cină caldă.

Pentru cununii și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK
hotelier.